

Patvirtinta
Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos prefekto kardinolo Zenon Grocholevski
2006 m. birželio mėn. 9 d. dekretu nr. 102/2006/6

LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA

**NUOLATINIŲ DIAKONŲ LIETUVOJE
UGDYMO, GYVENIMO IR TARNYSTĖS GAIRĖS**

*RATIO INSTITUTIONIS
ET RATIO STUDIORUM
DIACONORUM PERMANENTIUM
IN LITUANIA*

**Gairės parengtos vadovaujant
Kauno Arkivyskupui Metropolitui Sigitui Tamkevičiui**

**Gairės patvirtintos Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdyje
2003 metų gegužės 28-29 d.**

TURINYS

Santrumpos

RATIO INSTITUTIONIS

ĮŽANGA

I. TEOLOGINIS NUOLATINIO DIAKONATO PAGRINDAS

1. Nuolatinio diakonato specifika
2. Pagrindinės nuolatinio diakonato funkcijos ir tarnystės įvairiose pastoracijos srityse

II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYTOJAI: JŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

1. Bažnyčia ir vyskupijos vyskupas
2. Nuolatinų diakonų ugdymo centras
3. Nuolatinų diakonų ugdymo bendruomenė
4. Bendruomenės, iš kurių kilę aspirantai ir kandidatai
5. Aspirantas ir kandidatas

III. KANDIDATAI NUOLATINIAM DIAKONATUI

1. Pašaukimas
2. Kandidatų bendroji charakteristika
3. Kanoniniai reikalavimai

IV. PASIRENGIMO NUOLATINIAM DIAKONATUI EIGA

1. Pretendentų pristatymas
2. Propedeutinis laikotarpis
3. Priėmimas kandidatu į diakonų luomą
4. Kandidatų ugdymas
5. Lektoriaus ir akolito tarnybų suteikimas
6. Diakoniškasis išventinimas

V. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO MATMENYS

1. Žmogiškasis ugdymas
2. Dvasinis ugdymas
3. Intelektualinis ugdymas
4. Pastoracinis ugdymas
5. Šeimos ugdymas
6. Nuolatinis ugdymas

VI. NUOLATINIŲ DIAKONŲ TARNYSTĖ IR GYVENIMAS

1. Įkardinavimas
2. Bendrosios dvasininkų teisės ir pareigos
3. Paklusnumas vyskupui
4. Apranga
5. Valandų liturgija
6. Diakono luomo praradimas
7. Išlaidymas ir aprūpinimas

PABAIGA

RATIO STUDIORUM

- I. NUOLATINIŲ DIAKONŲ INTELEKTUALINIO UGDYMO PROGRAMA**
- II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO SCHEMA**
- III. NUOLATINIŲ DIAKONŲ STUDIJŲ IR PASTORACINĖS PRAKTIKOS VERTINIMAS**

PRIEDAI

- I. PASIRUOŠIMAS NUOLATINIO DIAKONATO ĮVEDIMUI**
- II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO STRUKTŪRA**
- III. PROCEDŪROS IR REIKIAMI DOKUMENTAI**
- IV. PASIRENGIMO NUOLATINIAM DIAKONATUI SCHEMA**
- V. SVARBIAUSIOS NUOLATINIŲ DIAKONŲ DVASINGUMO UGDYMO NUORODOS BEI ELEMENTAI**

SANTRUMPOS

- AP Popiežius Paulius VI. Motu proprio *Ad pascendum*. In: AAS 64 (1972).
- SDO Popiežius Paulius VI Motu proprio *Sacrum diaconatus ordinem*. In: AAS 59 (1967).
- RFIDP *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*
Katalikiškojo auklėjimo kongregacija. Nuolatinių diakonų ugdymo pagrindinės normos. In: Bažnyčios žinios. 2004 m. Nr. 13 –14; 15.
- DMVDP *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanebtium*
Dvasininkijos kongregacija. Nuolatinių diakonų tarnybos ir gyvenimo vadovas. In: Bažnyčios žinios. 2004 m. Nr. 15–16.
- LG Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*. In: Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai, 2001.
- GS Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*. In: Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai, 2001.
- AA Vatikano II Susirinkimas. Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo *Apostolicam actuositatem*. In: Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai, 2001.
- AG Vatikano II Susirinkimas. Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos *Ad gentes divinitus*. In: Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai, 2001.
- CIC *Il codice di diritto canonico*. In: Enchiridion Vaticanum. Vol 8. Bologna: Grafiche Dehoniane, 1989.
- PDV Popiežius Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*. Vilnius: Aidai, 1996.
- ChL Popiežius Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici*. Vilnius: Aidai, 1994.
- FC Popiežius Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio*. Vilnius: Lumen, 1994.
- DS Denzinger-Schönmetzer. Enchiridion Symbolorum. Bologna: Grafiche Dehoniane, 1995.
- KBK Katalikų Bažnyčios Katekizmas. Kaunas: LKB Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla, 1996.

RATIO INSTITUTIONIS

IŽANGA

1. “Kristus, kurį Tėvas pašventino ir pasiuntė į pasaulį (Jn 10,36), pasiskirdamas apaštalus, jų įpėdinius, tai yra vyskopus, padarė savo pašventimo ir pasiuntinybės dalininkais, o vyskupai, savo tarnybos pareigas įvairiu laipsniu teisėtai perdavė įvairiems Bažnyčios nariams. Todėl Dievo įsteigtąją bažnytinę tarnybą atlieka įvairaus luomo asmenys, nuo seno vadinami vyskupais, kunigais ir diakonais.”¹

Diakonai savitu būdu dalyvauja Kristaus pasiuntinybėje ir malonėje.² Diakonams uždedamos rankos “ne kunigauti, o tarnauti”. Sustiprinti sakramentinės malonės ir bendradarbiaudami su vyskupu bei kunigais, diakonai tarnauja Dievo tautai liturgijos, žodžio ir meilės tarnyboje.³

2. Nuo apaštalų laikų diakonatas kaip pastovus šventimų laipsnis Vakarų Bažnyčioje klestėjo iki V amžiaus. Vėliau dėl įvairių priežasčių prasidėjo laipsniškas diakonato institucijos nykimas. Ilgainiui diakonatas tapo tarpiniu etapu kunigystės šventimų siekiantiems kandidatams.

Tridento Susirinkimas nutarė “atkurti nuolatinį diakonatą tokį, koks jis buvo anksčiau pagal jam būdingą prigimtį, būtent kaip pirmąją Bažnyčios tarnybą. Tačiau šis nurodymas nebuvo įgyvendintas.”⁴

Vatikano II Susirinkimas nutarė, kad “ateityje diakonatas galės būti atstatytas kaip tikras ir nuolatinis hierarchijos laipsnis. (...) Šis diakonatas galės būti suteiktas brandesnio amžiaus vyrams, net gyvenantiems santuokoje, taip pat ir tinkamiems jaunuoliams, tačiau pastariesiems ir toliau turi galioti celibato įstatymas.”⁵

3. Susirinkimas, atkurdamas nuolatinį diakonatą pripažino teisę vietinėms vyskupų konferencijoms nuspręsti, atsižvelgiant į pastoracinius vietinės Bažnyčios poreikius, ar dera ir kur dera įvesti nuolatinį diakonatą.⁶ Eilėje kraštų pastaraisiais dešimtmečiais atkurtas nuolatinis diakonatas išgyveno pakilimą ir davė daug žadančių vaisių, labai naudingų neatidėliotinai naujosios evangelizacijos misijai.

¹ LG 28.

² Plg. LG 41, AA 16.

³ Plg. LG 29.

⁴ RFIDP ir DMVDP Bendrasis pareiškimas ir įžanga 2.

⁵ LG 29.

⁶ Plg. LG 29, AG 16.

Popiežius Jonas Pauliaus II Lietuvos vyskupams, atvykusiems *Ad limina* vizitu (1999.09.17), priminė nuolatinio diakonato tarnystės vertę bei šios tarnystės galimybes pastoracijoje ir paskatino Lietuvos ganytojus pamąstyti apie nuolatinio diakonato įvedimą Lietuvoje.⁷

2003 metų gegužės 28-29d., Lietuvos vyskupų konferencija, vykdydama Vatikano II Susirinkimo nuostatus, atsiliepdama į Šv. Tėvo paskatinimą bei suvokdama naujosios evangelizacijos svarbą postkomunistinėje visuomenėje, nutarė įvesti Lietuvoje nuolatinio diakonato tarnystę.⁸

Nuolatinio diakonato įvedimas Lietuvoje taip pat atspindi poreikį atskleisti diakonata, kaip pastovų hierarchinį laipsnį, kurio tarnystė gali sėkmingai prisidėti atgaivinant krikščionių bendruomenes.⁹ Taip pat siekiama, kad iki šiol pasauliečių atliekamos tarnystės Bažnyčios evangelizacijos pasiuntinybėje, įgautų nuolatinę atramą ir diakonato šventimų sakramentinėje malonėje.¹⁰

4. Šio Vyskupų konferencijos nutarimo įgyvendinimui yra parengtos *Nuolatinųjų diakonų Lietuvoje ugdymo, gyvenimo ir tarnystės gairės*. Šis dokumentas, atsižvelgdamas į vietos poreikius, galimybes bei pastoracinę situaciją, siekia atitikti visų Bažnyčios dokumentų, skirtų nuolatinio diakonato tarnystei, nuostatus bei reikalavimus. Rengiant šį dokumentą buvo vadovaujama Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium* bei Dvasininkų kongregacijos *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium* dokumentais, Vatikano II Susirinkimo dokumentų nurodymais, Popiežiaus Paulius VI Apaštališkais laiškais *Sacrum diaconatus ordinem* ir *Ad pascendum*, Popiežiaus Jono Pauliaus II Apaštališkaisiais paraginimais, Kanonų teisės kodeksu,¹¹ Katalikų Bažnyčios Katekizmu ir kitais dokumentais.

I. TEOLOGINIS NUOLATINIO DIAKONATO PAGRINDAS

1. Nuolatinio diakonato specifika

5. Tarnystė (diakonia) priklauso visos Bažnyčios pasiuntinybės esmei, nes jos modelis ir pagrindas yra pats Jėzus Kristus, kuris atėjo “ne, kad Jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį” (Mt 20,28; Mk 10,45). Diakonui ši tarnystė pavedama kaip pareigybė. Tai paliudija pats septynių diakonų paskyrimas patarnauti prie stalų (plg. Apd 6, 1-6). Diakonas yra žemiausias tarnybinės hierarchijos laipsnis.

⁷Plg. Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II kalba Lietuvos vyskupams, atvykusiems *ad limina* (1999 09 17) 6 // http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_popieziaus/jp2_ad-limina1999.html 2003 03 15

⁸Plg. Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis // www.lcn.lt/bzinios/bz0311/311b11.html 2003 06 30

⁹Plg. LG 29, DMVDP 3.

¹⁰Plg. AG 16; KBK 1571.

¹¹Plg. CIC kan. 236, 276 §§ 2-3, 281 § 3, 288, 1031 §§ 2-3, 1032 § 3, 1035 § 1, 1037, 1042 § 1, 1050 § 3.

6. Jėzaus diakonijoje tikintysis ypatingai dalyvauja sakramentiniu būdu. Kaip ir abu kunigystės laipsniai (vyskupystė ir kunigystė), taip ir tarnavimo laipsnis (diakonatas) teikiami sakramentiniu veiksmu, vadinamu “šventimais”.¹² Diakonato šventimų sakramentališkumas pašventintąjį įjungia į Bažnyčios vykdomą tarnystę, kuri atspindi Švč. Trejybės bendrystę. Tokiu būdu diakonas gali vykdyti savo pasiuntinybę pagal Tarno Kristaus – Tėvo pasiūsto ir Šventąja Dvasia patepto Sūnaus – pavyzdį.¹³

7. Diakonas iššventinamas “ne kunigauti, bet tarnauti”. Diakonatas nėra kunigystės dalis ir savyje neturi kunigiškų funkcijų. Vis dėlto diakonas priklauso hierarchijai ir savitu būdu dalyvauja hierarchinei kunigystei būdingoje veikloje. Jis skirtas padėti vyskupui ir kunigams bei tarnauti visai Bažnyčios bendruomenei.¹⁴ Savo pasiuntinybę Dievo Tautos atžvilgiu žodžio, liturgijos ir meilės diakonijoje jis vykdo vienybėje su vyskupu ir jo kunigais.¹⁵ Ypatingą diakono ryšį su vyskupu nurodo faktas, kad šventimų apeigose ant jo rankas uždeda tik vyskupas.¹⁶

8. Diakonų iššventinimo sakramento *medžiaga* yra vyskupo rankų uždėjimas; *formą* sudaro iššventinimo maldos, kurią sudaro anamnezė, epiklezė ir užtariamoji malda, žodžiai. Sakramento esminė forma yra epiklezė, kurią sudaro šie žodžiai: “Emitte in eum, Domine, quaesumus, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii fideliter exsequendi munere septiformis tuae gratiae roboretur”.¹⁷

9. Kaip šventosios tvarkos laipsnis, diakonatas išspaudžia žymę ir suteikia ypatingą sakramentinę malonę. Diakoniškoji žymė yra formuojantis ir kartu skiriamasis ženklas, neištrinamai išpaustas į sielą ir darantis iššventintąjį panašų į diakoną, tai yra visų tarnu, tapusį Kristų. Ši žymė neatsiejama nuo ypatingos sakramentinės malonės. Kaip ir visų žymę išspaudžiančių sakramentų atvejais malonė niekuomet nenustoja galios.¹⁸

10. Diakono dvasingumas yra tarnavimo dvasingumas. Šventimų sakramentu diakonas tampa panašus į Kristų, kuris tapo visų tarnu (diakonu).¹⁹ Jis tampa gyvu Kristaus Tarno atvaizdu Bažnyčioje – *ypatingu* sakramentiniu Kristaus Tarno ženklu.²⁰ Tai atsiskleidžia tiek diakonui vykdam, tiek skatinant tarnystę bažnytinėje bendruomenėje.²¹

¹² Plg. KBK 1554.

¹³ Plg. RFIDP 4; DMVDP 22, 27.

¹⁴ Plg. KKK 1554.

¹⁵ Plg. LG 29.

¹⁶ Plg. KBK 1569.

¹⁷ Plg. RFIDP 6.

¹⁸ Plg. RFIDP 7.

¹⁹ Plg. KBK 1570.

²⁰ Plg. RFIDP 11, 72, 85.

²¹ Plg. RFIDP 5.

2. Pagrindinės nuolatinio diakonato funkcijos ir tarnystės įvairiose pastoracijos srityse

11. Diakono tarnybą ženklina trijų *munera* (galių), būdingų šventimų tarnybai, vykdymas specifinėje *diaconia* perspektyvoje: *munus docendi, sanctificandi et regendi*.

Munus docendi. Diakono pareiga skelbti ir aiškinti Dievo žodį. Taip pat svarbus vaidmuo diakonui tenka vykdant tikinčių katechezę ir naująją evangelizaciją.²²

Munus sanctificandi. Diakono pareiga, kompetentingos vadovybės pavedimu, iškilmingai krikštyti, sergėti ir dalyti eucharistiją, Bažnyčios vardu paliudyti ir palaiminti santuoką, nešti mirštantiesiems viatiką, vadovauti gedulo ir laidojimo apeigoms, tikinčiųjų garbinimui ir maldai bei teikti sakramentalijas.²³ Diakonas talkina bei patarnauja vyskupui ir kunigams, kurie vadovauja visai liturgijai. Prie altoriaus diakonas atlieka taurės ir knygos tarnystę.²⁴

Munus regendi. Diakono pareiga gaivinti tikinčiųjų bendruomenę ar kokią nors bažnytinę gyvenimo sritį artimo meilės darbais. Svarbi jo užduotis padėti ugdyti gyvas, solidarias bendruomenes Bažnyčioje, rūpinantis ligoniais, nusivylusiais, stokojančiais, skriaudžiamais, niekinamais žmonėmis, gyvenančiais visuomenės ir Bažnyčios paribyje; raginti diakonijai visus parapijos bendruomenės narius, ugdyti jų troškimą bei gebėjimą tarnauti artimui.²⁵ Hierarchijos pavedimu jie vykdo pareigas, susijusias su gailėstingumo ir administravimo tarnyste, o taip pat su visuomeninės tarnybos veikla.

12. Diakonas taip pat turi rūpintis pasauliečių apaštalavimo skatinimu ir ugdymu. Kadangi diakonas labiau nei kunigas yra įsijungęs į pasaulietišką terpę bei struktūras, jis privalo aiškiai suvokti savo vaidmenį bendroje Dievo karalystės statyboje, bei ryšį tarp tarnystės, vykdomos šventimų galia ir tikinčiųjų pasauliečių veiklos.

13. Diakonui taip pat būdinga misijinė funkcija, kai jis vyskupo ar klebono vardu gali vadovauti išsisklaidžiusioms krikščioniškoms bendruomenėms.²⁶ Ši funkcija vykdoma teritorijose, bendruomenėse, visuomeniniuose sluoksniuose arba grupėse, kur nėra kunigo arba kur jį sunku rasti. Šiais atvejais diakonas gali surinkti bendruomenę ir vadovauti Dievo žodžio liturgijai bei dalinti eucharistiją.²⁷

II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYTOJAI: JŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

²² Plg. DMVDP 23-27.

²³ Plg. LG 29.

²⁴ Plg. DMVDP 28-36.

²⁵ Plg. DMVDP 37-38.

²⁶ Plg. SDO V 22, 10; AG 16.

14. Ypatingą vietą būsimųjų nuolatinių diakonų ugdyme užima asmenys ir institucijos, padedančios kandidatui ugdyti ir brandinti pašaukimą. Tai yra: kandidato vyskupijos vyskupas, ugdymo vadovas, dvasios vadovas, pastoracinės praktikos vadovas, kiti nuolatinių diakonų ugdymo centro nariai bei bendruomenės, kuriose kandidatas išauga ar atlieka tarnystę.

Labai svarbus vaidmuo ir atsakomybė tenka pačiam aspirantui ir kandidatui.

1. Bažnyčia ir vyskupijos vyskupas

15. Bažnyčia būdama visų tikinčiųjų motina rūpinasi savo vaikais: skelbia jiems Žodį, teikia sakramentus, puoselėja juose maldą ir charizmas, skatina juos meilei ir solidarumui, idant jie visi pasiektų pašaukimo pilnatvę. Tikintieji sudarydami Dievo tautą, keliaujančią Dievo karalystės link, yra atsakingi už vienas kito tikėjimo ir charizmų puoselėjimą. Todėl diakonų, kaip ir kitų tarnautojų bei apskritai visų pakrikštytųjų ugdymas yra visos **Bažnyčios** pareiga.²⁸

Bažnyčiai svarbu atminti, jog pagrindinė pašaukimo ugdytoja yra **Šventoji Dvasia**, kuri pakviečia žmones, lydi ir ugdo jų širdis, kad jie galėtų atpažinti jos malonę ir į ją atsiliepti.²⁹

16. “Ugdant nuolatinius diakonus, pirmutinis Kristaus Dvasios ženklas ir įrankis yra **Vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis Vyresnysis)**.”³⁰ Būtent jis yra atsakingas už diakonų pašaukimo atpažinimą bei ugdymą.³¹ Nors šį darbą vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) paveda atlikti savo bendradarbiams, tačiau jo pareiga, kiek įmanoma, stengtis asmeniškai pažinti tuos, kurie rengiasi diakonatui.³²

17. Vyskupijos vyskupo kompetencijai priklauso sprendimas dėl nuolatinio diakonato įvedimo savo vyskupijoje. Šis sprendimas priimamas atsiklausus kunigų tarybos bei pastoracinės tarybos (jeigu ji vyskupijoje yra įkurta) nuomonės ir atsižvelgus į dalinės Bažnyčios konkrečius poreikius bei specifinę situaciją.

Nusprendus įvesti nuolatinį diakonatą, vyskupijos vyskupas turi pasirūpinti atitinkama savo vyskupijos tikinčiųjų katecheze. Ji turi būti skirta tiek pasauliečiams, tiek kunigams ir vienuoliams. Šios katechezės pagrindinis tikslas - padėti suprasti nuolatinio diakonato tarnystės esmę ir funkcijas. Nuolatinių diakonų ugdymui vyskupijos vyskupas įsteigia *Nuolatinių diakonų ugdymo centrą*. Savo kandidatų ugdymą vyskupijos vyskupas gali patikėti kitos vyskupijos Nuolatinio diakonato

²⁷ Plg. CIC kan. 517 § 2.

²⁸ Plg. RFIDP 18.

²⁹ Plg. RFIDP 18.

³⁰ RFIDP 19.

³¹ Plg. CIC 1025; 1029.

³² Plg. RFIDP 19.

ugdymo centrui.³³ Be to, vyskupijos vyskupas, remdamasis nacionaliniais *Ratio* nuostatais bei esama patirtimi, privalo rūpintis parengti specialų vyskupijos reglamentą, skirtą būsimų nuolatinų diakonų ugdymui, kuris turi būti periodiškai atnaujinamas.³⁴

18. Teisė įsteigti nuolatinį diakonata vienuolijoje yra išimtinai rezervuota Šventajam Sostui, kuriam priklauso apsvarstyti ir patvirtinti generalinės kapitulos sprendimą šiuo klausimu.³⁵

2. Nuolatinų diakonų ugdymo centras

19. *Nuolatinų diakonų ugdymo centro* tikslas yra aspirantų, kandidatų ugdymas diakono tarnystei; tam tikras vedusių kandidatų šeimų ugdymas. Vyskupijos vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) skiria asmenis, atsakingus už nuolatinų diakonų ugdymą: ugdymo vadovą, dvasios vadovą, pastoracinės praktikos vadovą, kitus ugdytojus.³⁶

20. Vyskupo (arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo) paskirtas **ugdymo vadovas** turi koordinuoti ir skatinti įvairialypę nuolatinų diakonų ugdymo veiklą bei šioje veikloje dalyvaujančių asmenų darbą, turi gerai pažinti aspirantus ir kandidatus, vadovauti jų ugdymui. Jis turi susipažinti su vedusių kandidatų šeimomis bei palaikyti su jomis ryšį. Ugdymo vadovui taip pat derėtų pažinti ir bendruomenes, iš kurių kandidatai yra kilę. Ugdymo vadovas, išklauses kitų ugdytojų nuomonės (išskyrus dvasios vadovą), turi teikti vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam) įvertinimą dėl aspirantų tinkamumo tapti kandidatais, bei kandidatų - nuolatiniais diakonais.

Dėl šių svarbių ir išvalgaus jautrumo reikalaujančių užduočių, tenkančių ugdymo vadovui, vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) šioms pareigoms turi skirti asmenį, kuris yra gyvo tikėjimo, brandus psichiškai ir emociškai, išmintingas, turintis gilų Bažnyčios pajautimą ir didelę pastoracinę patirtį. Taip pat jis privalo pasižymėti geru teologiniu ir pedagoginiu išsilavinimu, sugebėjimu kurti bendruomenę. Tai gali būti kunigas arba diakonas. Rekomenduojama, kad aspirantų ir kandidatų ugdymas nebūtų jungiamas su atsakomybe už jau pašventintų diakonų nuolatinį ugdymą.³⁷ Esant didesniam kandidatų skaičiui, pasitaręs su ugdymo vadovu, vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) gali paskirti **ugdymo globėją**, kuris pagelbėtų rūpintis kandidatų ugdymu.³⁸

³³ Plg. RFIDP 16.

³⁴ Plg. RFIDP 16.

³⁵ Plg. SDO 32.

³⁶ Plg. RFIDP 20.

³⁷ Plg. RFIDP 21.

³⁸ Plg. RFIDP 22.

21. Kiekvienas aspirantas ar kandidatas, įsiklausydamas į ugdymo vadovo rekomendacijas, turi pasirinkti *dvasios vadovą*, kurį patvirtina vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis). Dvasios vadovo užduotis yra pažinti pašauktojo sieloje Dvasios atliekamą vidinį darbą ir sykiu lydėti bei skatinti jame nuolatinį atsivertimą. Dvasios vadovas turi būti susipažinęs su diakoniškos tarnystės ypatingumu ir savitumu, idant auklėtiniui konkrečiais patarimais padėtų brandinti autentišką diakonišką dvasingumą ir skatintų ugdytis šiai tarnystei reikalingas dorybes. Dvasios vadovas turi būti geros reputacijos kunigas, turintis dvasinio vadovavimo ir pastoracinę patirtį, gerą teologinį išprusimą, pedagoginę nuovoką bei stiprų tarnystės bendruomenėje suvokimą.³⁹

22. Vyskupijos vyskupas taip pat paskiria *pastoracinės praktikos vadovą*, kurį kandidatui parenka ugdymo vadovas, pasitaręs su kitais ugdytojais ir atsižvelgdamas į įvairias aplinkybes. Pastoracinės praktikos vadovu gali būti klebonas arba kitas asmuo aktyviai ir atsakingai besidarbuojantis pastoracijoje. Asmuo, kuriam patikėtas praktinis pastoracinis ugdymas, kandidatą turi įvesti į pastoracinės veiklos sritis, atsižvelgdamas į jo charizmas. Pastoracinės praktikos vadovas turi padėti kandidatui įgyti pastoracinės tarnystės patirties bei įgūdžių. Jis turi kandidatą tėviškai mokyti, stebėti, lydėti, kartu su kandidatu įvertinti atliktą darbą, informuoti ugdymo vadovą apie pastoracinio ugdymo eigą.⁴⁰

23. *Dėstytojai* perduodami Bažnyčios Mokymą, turtina kandidatų tikėjimą ir rengia juos tinkamai atlikti Dievo tautos mokytojų tarnystę. Svarbu, jog dėstytojai būtų ne tik kompetentingi, bet ir gyvi *Tiesos*, kurios moko, liudytojai. Todėl tikslinga, jog dėstytojai, būtų susipažinę su nuolatinių diakonų tarnyste, idant pagal galimybes galėtų bendradarbiauti, prisidėdami prie kandidatų visapusiško bei darnaus ugdymo.⁴¹

3. Nuolatinių diakonų ugdymo bendruomenė

24. Aspirantai ir kandidatai į nuolatinčius diakonus turi sudaryti savitą bažnytinę *bendruomenę*, kuri yra ypač svarbi jų augimo bei ugdymo dinamikai.

Asmenys atsakingi už ugdymą privalo padėti šiai bendruomenei puoselėti dvasingumą, bendrystę, ir diakoniškos tarnystės dvasią. Ši bendruomenė turi gyventi apibrėžtu susitikimų ir maldos ritmu. Gyva nuolatinių diakonų ugdymo bendruomenė padės kandidatams giliau pažinti savo pašaukimą, žmogiškai bei dvasiškai bręsti, gilinti teologines žinias bei kaupti pastoracinę patirtį.⁴²

³⁹ Plg. RFIDP 23;77.

⁴⁰ Plg. RFIDP 24.

⁴¹ Plg. RFIDP 25.

⁴² Plg. RFIDP 26.

4. Bendruomenės, iš kurių kilę aspirantai ir kandidatai

25. Kandidatas, ateinantis iš konkrečios aplinkos bei bendruomenės, su savimi atsineša ir tam tikrus jos sąlygotumus. Ugdymo procese reikia atsižvelgti į šeimos, parapijos, judėjimo, draugijos, ar katalikiškos organizacijos įtaką.

26. *Šeima* yra ypatingai svarbi aspirantams ir kandidatams. Pritardama pašaukimui į nuolatinį diakonatą, šeima gali suteikti išskirtinę paramą ir paskatinimą: lydėdama jį malda, supratimu ir teikdama kitokią reikalingą pagalbą.⁴³

Ypatingai svarbi šeima yra vedusio kandidato ugdymui. Labai svarbu, jog žmona suvoktų kokiai tarnystei ruošiasi jos vyras. Todėl reikšmingą vietą užima žmonos bei visos šeimos ugdymas. Bendra šeimos malda, santuokinės bendrystės puoselėjimas ir šeimos laiko planavimas, paliekant laiko nuolatinio diakono tarnystei, padės brandinti kandidato pašaukimą.

27. *Parapijos bendruomenė* parengiamojo proceso metu turi lydėti kiekvieną į diakonatą pašauktą savo narį malda. Taip pat ji turėtų rūpintis ir katecheze, kuri atvertų tikinčiųjų dvasią šiai tarnystei, taip suteikdama kandidatams vertingą pagalbą atpažįstant jų pašaukimą. Parapija taip pat yra vieta, kur kandidatai atlieka pastoracinę praktiką.⁴⁴

28. *Bažnytinės grupės bei judėjimai*, iš kurių kilę kandidatai, gali ir toliau jiems būti pagalbos ir paramos bei palaikymo šaltiniu. Jos turėtų su broliška meile bei malda lydėti ir pagal galimybes prisidėti prie kandidato diakoniško pašaukimo brandinimo bei puoselėjimo.⁴⁵

5. Aspirantas ir kandidatas

29. Ugdymo proceso sudėtinė dalis yra saviukla, todėl būtinas bei nepamainomas pašaukimo ugdytojas ir brandintojas turi būti *pats aspirantas (kandidatas)*, nes be jo pastangų visas ugdymas neturės prasmės. Saviukla nėra ugdytojų ignoravimas, bet Dievo pašaukimo priėmimas, atveriant širdį Viešpaties malonei ir veikimui, kuris vyksta ir per Jo bendradarbius, idant kuo geriau būtų pasiruošta tarnystei.⁴⁶

⁴³ Plg. PDV 68.

⁴⁴ Plg. RFIDP 27.

⁴⁵ Plg. RFIDP 27.

⁴⁶ Plg. RFIDP 28.

III. KANDIDATAI NUOLATINIAM DIAKONATUI

1. Pašaukimas

30. “Visi krikščionys, nepaisant jų užimamos vietos ir einamų pareigų, yra pašaukti į pilnutinį krikščionišką gyvenimą ir tobulą meilę”.⁴⁷ Visi yra pašaukti būti šventi: “Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas”(Mt 5,48). Kiekvieno krikščionio pašaukimas yra “*Dievo ir žmogaus neišreiškiamo dialogo istorija*, pašaukiančio Dievo meilės ir su meile atsiliepiančio žmogaus laisvės dialogo istorija”.⁴⁸ Kiekvienas pašaukimas turi tris dimensijas: jis, Kristaus atžvilgiu, yra *ženklas*, Bažnyčios atžvilgiu – *tarnystė*, pasaulio atžvilgiu – *misija* ir Karalystės liudijimas. Taigi diakono pašaukimas yra būti Kristaus Tarno *ženklui*, *tarnystė* – skatinti ir puoselėti įvairias tarnystes Bažnyčioje, *misija* – liudyti ir skatinti pasaulyje tarnystę kiekvienam žmogui.⁴⁹ Todėl kandidatų į nuolatinius diakonus gali tapti vyras, apdovanotas ypatinga tarnystės Bažnyčiai charizma, kuris priima Dievo kvietimą tęsti ir įkūnyti Kristaus Tarno pasiuntinybę.

31. Tačiau greta Dievo kvietimo ir žmogaus atsako egzistuoja dar vienas pašaukimo į pašventintą tarnystę aspektas – viešasis Bažnyčios kvietimas. Bažnyčios pašaukianti galia yra laikoma sakramentiniu Dievo veikimo ženklu ir įrankiu. Tad sprendžiamas balsas, atpažįstant pašaukimą, priklauso Bažnyčiai. Šis atpažinimas privalo būti atliekamas vadovaujantis objektyviais kriterijais, kurie remiasi turtinga Bažnyčios Tradicija ir aktualiais pastoraciniais poreikiais. Atpažįstant pašaukimą į nuolatinį diakonata, reikia atkreipti dėmesį į bendro pobūdžio reikalavimus ir tuos, kurie susiję su pašauktojo ypatinga gyvenimo padėtimi.⁵⁰

2. Kandidatų bendroji charakteristika.

32. Kandidatai į nuolatinius diakonus, o vėliau diakonai, privalo pasižymėti atitinkamomis žmogiškomis ir dvasinėmis savybėmis, visapusiška branda ir pusiausvyra. Taipogi, kandidatai į nuolatinius diakonus turi pasižymėti savybėmis, kurios bendrai reikalingos šventimams gauti (žr. kanoninius reikalavimus ir kitas nuostatas šventimams gauti). Bažnyčios Tradicija yra pastebėjusi, jog autentiškai diakonato tarnybai yra reikalingos dar ir specifinės žmogiškosios savybės bei evangelinės dorybės.

33. Kandidatui į nuolatinius diakonus svarbu turėti šias žmogiškąsias savybes: “psichinę brandą, gebėjimą vesti dialogą ir bendrauti, atsakomybės jausmą, uolumą, dvasinę pusiausvyrą ir

⁴⁷ LG 40.

⁴⁸ PDV 36.

⁴⁹ Plg. Popiežiškoji bažnytinių pašaukimų tarnyba. *Nauji pašaukimai naujai Europai* (1997), 19c.

⁵⁰ Plg RFIDP 29.

išmintingumą.”⁵¹ Evangelinės dorybės svarbios nuolatinio diakono tarnystei yra šios: malda, eucharistinis ir marijinis pamaldumas, paprastas ir nuolankus dalyvavimas Bažnyčios gyvenime, meilė Bažnyčiai ir jos misijai, neturto dvasia, paklusnumas ir sugebėjimas kurti brolišką bendruomenę, apaštališkas uolumas, pasirengimas tarnauti, broliška meilė.⁵²

34. Iš kandidatų reikalaujama brandaus krikščioniško dvasingumo. Jis gali būti susiformavęs bažnytinėse bendruomenėse bei sąjūdžiuose, kur jie su atsidavimu atliko apaštalavimo darbus.⁵³

35. “Kandidatai į diakonatą turi būti gyvai įsitraukę į krikščionių bendruomenę ir jau su pagirtinu atsidavimu atlikę apaštalavimo darbų”.⁵⁴ Sprendimą tapti diakonu turi palaikyti (arba inicijuoti) tikinčiųjų bendruomenė.⁵⁵

36. Asmenys, dėl netinkamo elgesio atleisti iš kunigų Seminarijos, negali pradėti rengimosi nuolatiniam diakonatui programos. Apie asmenų, kurie patys pasitraukė iš kunigų Seminarijos tinkamumą pastoviam diakonatui, kiekvienu atveju sprendžia vyskupijos vyskupas.

3. Kanoniniai reikalavimai

37. Nuolatiniais diakonais gali tapti pakrikštyti⁵⁶ ir sutvirtinti⁵⁷ vyrai: nevedę, vedę ir našliai.

38. Vyrai, siekiantys tapti nuolatiniais diakonais turi pasižymėti grynu tikėjimu, vadovautis gera intencija, turėti aukštąjį išsilavinimą, gerą vardą, pasižymėti išbandytais dorybėmis ir doru krikščionišku gyvenimu, bei kitomis fizinėmis ir psichinėmis savybėmis, atitinkančiomis priimamų šventimų prigimtį.⁵⁸

39. Kandidatai gali būti kilę iš visų visuomenės sluoksnių ir užsiimti bet kokia profesine veikla, jei tik ji nebus pripažinta nesuderinama su diakono tarnyste, atsižvelgiant į Bažnyčios normas bei išmintingą vietos ordinaro vertinimą.⁵⁹ Diakono profesinė veikla taip pat turi būti suderinama su ugdymu ir diakono pastoracinėmis pareigomis.⁶⁰

40. Vyrai, pašaukti į diakonatą, būdami nevedę, yra įpareigoti gyventi celibate.⁶¹

⁵¹ RFIDP 32.

⁵² Plg. SDO 8; RFIDP 32.

⁵³ Plg. RFIDP 33.

⁵⁴ RFIDP 33.

⁵⁵ Plg RFIDP 40.

⁵⁶ Plg. CIC kan. 1024 ir 1050, 3°.

⁵⁷ Plg. CIC kan. 1033 ir 1050, 3°.

⁵⁸ Plg. CIC kan. 1029, 1051, 1°.

⁵⁹ Plg. CIC kan. 285 § 1.

⁶⁰ Plg. RFIDP 34.

⁶¹ Plg. CIC kan. 1087.

41. Diakonais gali tapti ir vedę vyrai, kurie nemažai metų yra išgyvenę sakramentinėje santuokoje, sugeba vadovauti savo namams krikščioniškoje dvasioje, turi gerą vardą.⁶² Jie taip pat privalo pateikti santuokos liudijimą bei žmonos raštišką sutikimą.⁶³
42. Priėmę šventimus diakonai, taip pat ir tie, kurie liko našliais⁶⁴, negali sudaryti santuokos.⁶⁵ Kandidatai našliai yra kviečiami parodyti žmogišką ir dvasinį tvirtumą, priimant pasikeitusią padėtį; privalo įrodyti, jog yra pasirengę užtikrinti atitinkamą šeimyninę ir krikščionišką savo vaikų globą⁶⁶
43. Kandidatai privalo būti laisvi nuo visų nereguliarumų ir kliūčių, išvardintų Kanonų teisės Kodekso 1040 – 1042 kanonuose⁶⁷. Kiekvienas kandidatas šventimus privalo priimti laisva valia ir suvokdamas prisiimamus įsipareigojimus.⁶⁸
44. Prieš priimdamas pačius šventimus kandidatas privalo priimti lektorius bei akolito tarnystes ir jas vykdyti atitinkamą laiką.⁶⁹ Taip pat tinkamu laiku liturginėmis apeigomis yra priimamas į kandidatų šventimams tarpą.⁷⁰
45. Minimalus kandidatų amžius: nevedęs kandidatas į nuolatinius diakonus negali tapti diakonu, jei nėra bent trisdešimties metų; vedęs kandidatas diakonu gali tapti tik tai sulaukęs trisdešimt penkerių metų ir sutikęs žmonai.⁷¹
46. Galutinis sprendimas dėl lektorius ir akolito tarnysčių bei pačių diakono šventimų suteikimo, priklauso vyskupijos vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam).⁷².

⁶² Plg. RFIDP 37; SDO 11. 13.

⁶³ Plg. CIC kan. 1050, 3°.

⁶⁴ Dievo kulto ir sakramentų kongregacijos *Aplinkraštyje* (1997 06 06, Prot. N. 263/97) numatoma, jog, norint gauti dispensą nuo kan. 1087 nurodytos kliūties, turi egzistuoti tikrai viena iš sąlygų: tai didelis ir įrodytas diakono tarnybos naudingumas vyskupijai, kuriai jis priklauso; tokių mažų vaikų, kuriems reikalinga motinos globa buvimas; pagyvenusių ir priežiūros reikalingų tėvų arba uošvių buvimas.

⁶⁵ Plg. SDO 16; AP 6; CIC kan. 1087.

⁶⁶ Plg. RFIDP 38.

⁶⁷ Nereguliarumai (nuolatinės kliūtys) išvardinti kan. 1041 yra šie: 1) bet kuri psichinės ligos forma ar kitokia psichinė negalia, dėl kurios, ekspertų nuomone, jis laikytinas nepajėgus deramai vykdyti tarnybą; 2) apostazės, erezijos ar schizmos nusižengimai; 3) mėginimas sudaryti santuoką net ir civilinę; 4) sąmoninga žmogžudystė ar atliktas abortas; 5) sunkus ir sąmoningas savęs ar kito asmens sužalojimas ir mėginimas nusižudyti; 6) neteisėtas šventimų aktų atlikimas. kan 1042 išvardintos paprastosios kliūtys yra šios: 1) dvasininko luomui nepriderančios ar su juo nesuderinamo veiklos vykdymas; 2) neseniai gautas krikštas (nebent ordinaras būtų nusprendęs kitaip).

⁶⁸ Plg. CIC kan. 1026 ir 1036.

⁶⁹ Plg. CIC kan. 1035.

⁷⁰ Plg. CIC kan. 1034.

⁷¹ Plg. CIC kan. 1031 §§ 2, 3; RFIDP 35; plg. SDO 5; 12.

⁷² Plg. CIC kan 1029.

IV. PASIRENGIMO NUOLATINIAM DIAKONATUI EIGA

1. Pretendentų pristatymas

47. Diakoniškasis pašaukimas yra atpažįstamas ir bręsta bendruomenėje. “Sprendimą pradėti diakoniškojo ugdymo kelionę gali lemti paties pretendento iniciatyva arba pabrėžtinai bendruomenės, kuriai priklauso pretendentas, pasiūlymas. Bet kuriuo atveju tokiam sprendimui turi pritarti bendruomenė.”⁷³

Pretendentą į diakonatą bendruomenės vardu vyskupui ir nuolatinio diakonato ugdymo vadovui pristato klebonas (arba vyresnysis, vienuolių atveju). Pastarasis turi supažindinti vyskupijos vyskupą (arba kompetentingą aukštesnį vyresnįjį) ir nuolatinio diakonato ugdymo vadovą su kandidato motyvais, biografija ir pastoracine veikla.

Vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) pasitaręs su nuolatinio diakonato ugdymo vadovu bei kitais ugdytojais, sprendžia priimti pretendentą į propedeutinį kursą ar ne.⁷⁴

48. Pretendentas turi patiekti šiuos dokumentus:

- a) pretendento raštiškas prašymas vyskupui (arba kompetentingam aukštesniajam vyresniajam) priimti rengtis nuolatiniam diakonatui;
- b) Krikšto, Sutvirtinimo, o vedusiems – Santuokos sakramento liudijimai;
- c) medicininė sveikatos pažyma (įvertinimas);
- d) vedusiems – žmonos raštiškas sutikimas;
- e) klebono ar kito kunigo, pažįstančio pretendentą kaip veiklų krikščionį, rekomendacija;
- f) jei įmanoma, rekomendacija iš darbo kolegų;
- g) aukštojo išsilavinimo diplomas;
- h) gyvenimo ir veiklos aprašymas;
- i) 4 foto nuotraukos.

⁷³ RFIDP 40.

⁷⁴ Plg. RFIDP 40.

2. Propedeutinis laikotarpis

49. Priėmus aspirantu prasideda propedeutinis laikotarpis, kuris trunka mažiausiai tris mėnesius. Propedeutinis laikotarpis yra skirtas aspiranto krikščioniško sąmoningumo ugdymui, diakoniškojo pašaukimo pažinimui bei savęs ištyrimui.⁷⁵

50. Nuolatinio diakonato ugdymo vadovas atsakingas už tai, jog aspirantai sudarytų bendruomenę gyvenančią savitu ugdymo susitikimų bei maldos ritmu. Taip pat reikia numatyti aspirantų ir kandidatų į nuolatinį diakonatą bendravimą bei bendradarbiavimą.

51. Ugdymo vadovas yra atsakingas už tai, jog kiekvienas aspirantas turėtų vyskupo (arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo) patvirtintą dvasios vadovą. Jis taip pat turi užmegzti ryšį su vedusių aspirantų šeimomis. Pagal galimybes į ugdymo procesą reikėtų įtraukti vedusio aspiranto šeimą, ypač žmoną. Žmonoms reikia padėti ugdyti krikščionišką sąmoningumą ir pažinti savo bei vyro pašaukimą, idant apsispręstų galutinai ar remti vyro pašaukimą. Aspirantūros laikas baigiamas aspirantų ir jų šeimų rekolekcijomis.⁷⁶

52. Baigiantis propedeutiniam laikotarpiui aspirantas savo ranka parašo prašymą vyskupui, (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam) prašydamas leisti pradėti kandidato laikotarpį bei priimti kandidatą į nuolatinį diakonų luomą.⁷⁷

53. Propedeutinio laikotarpio pabaigoje nuolatinio diakonato ugdymo vadovas, pasitaręs su kitais ugdytojais ir įvertinęs jam prieinamus faktus, pateikia savo vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam) aspiranto asmenybės bei rengimosi propedeutiniame kurse charakteristiką ir išsako savo nuomonę dėl aspiranto tinkamumo.⁷⁸

54. Kandidatais į diakonatą gali tapti tik tie, kurių atžvilgiu vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) turės moralinį tikrumą dėl jų tinkamumo, remdamasis ugdytojų pateikta rekomendacija.⁷⁹

55. Tapimo kandidatu procedūra:

- a) aspiranto raštiškas prašymas vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam) tapti kandidatu į nuolatinį diakonus;
- b) ugdymo vadovo apsilankymas šeimoje;
- c) nuolatinio diakonato ugdymo centro rekomendacija vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam);

⁷⁵ Plg. RFIDP 41.

⁷⁶ Plg. RFIDP 42 – 43.

⁷⁷ Plg. CIC kan. 1016; kan 1019.

⁷⁸ Plg. CIC kan. 1051.

Asmeninėje kiekvieno kandidato byloje turi būti surinkti kanonų teisės reikalaujami dokumentai.

- d) aspiranto apsilankymas pas vyskupą (arba kompetentingą aukštesnį vyresnįjį);
- e) vyskupo (arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo) sprendimas;
- f) atsakymas aspirantui.

3. Priėmimas kandidatu į diakonų luomą

56. Priėmimas kandidatu į diakonų luomą vyksta per viešas liturgines apeigas⁸⁰, kurių metu siekiantysis diakonato viešai išreiškia norą pasiaukoti Dievui ir Bažnyčiai. Bažnyčia priima jo auką, jį išrenka ir pašaukia rengtis priimti šventimus, taip priimdama kandidatu į diakonų luomą.⁸¹

Tapimas kandidatu į nuolatinius diakonus nelaiduoja, kad diakonato šventimai bus tikrai suteikti, bet tai yra pirmas oficialus pašaukimo pripažinimo ženklas.⁸²

4. Kandidatų ugdymas

57. Kandidatų ugdymas trunka trejus metus, neįskaitant propedeutinio laikotarpio.⁸³ Ugdymas vyksta pagal Lietuvos Vyskupų Konferencijos nustatytą programą.⁸⁴ Siekiant, kad kandidatas galėtų aktyviai įsitraukti į kandidatų bendruomenę, ugdymas vyksta savaitgaliais.

58. Kandidato ugdyme galima išskirti du etapus. Pirmasis trunka dvejus metus ir yra skirtas įgyti teologijos pagrindus. Taip pat šiuo laikotarpiu didelis dėmesys skiriamas diakoniškai teologijai ir diakono dvasingumo ugdymui. Antraisiais metais daugiau dėmesio skiriama praktiniai teologijai ir pastoraciniai praktikai parapijoje.

Antrasis etapas trunka vienerius metus. Tai labiau praktinis etapas, skirtas kandidato praktiniam ugdymui pastoraciniuose centruose bei parapijoje paskirto pastoracijos vadovo priežiūroje. Taip pat toliau plečiamos teorinės – praktinės žinios ir gilinamasi į diakonišką dvasingumą.

Jeigu kandidatas turi teologinį išsilavinimą, tai jis atleidžiamas nuo teologinių studijų programos. Tačiau ugdymo laikotarpis išlieka tas pats, idant apsisprendimas diakoniškai tarnystei turėtų laiko subręsti. Toks kandidatas skatinamas gilintis į diakonystės teologiją ir kuo aktyviau įsijungti į pastoracinę tarnystę, siekiant susipažinti su įvairiomis jos sritimis, įgyti patirties.

59. Nuolatinių diakonų ugdymo vadovas turi pasirūpinti, kad visą ugdymo laikotarpį kiekvienas kandidatas turėtų vyskupo (arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo) patvirtintą dvasios vadovą, ir užtikrinti, kad kandidatui būtų išmintingai bei uoliai dvasiškai vadovaujama. Ugdymo vadovas

⁷⁹ Plg. RFIDP 44.

⁸⁰ Priėmimo kandidatu šventimų sakramentui gauti apeigos yra nurodytos *Pontificale Romanum – De Ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum* priede.

⁸¹ Plg. Paulius VI. *Ad pascendum*, Ižanga; CIC kan. 1034 §1.

⁸² Plg. RFIDP 45-48.

⁸³ Plg. CIC kan. 236; RFIDP 41-44.

taip pat turi pasirūpinti, kad kandidatas turėtų patvirtintą pastoracinės praktikos vadovą; turi palaikyti su juo ryšį, idant pažintų kandidato sugebėjimus bei charizmas.⁸⁵

60. Ugdymo procese specialus dėmesys turi būti skiriamas kandidato šeimai, ypač jo žmonai. Žmona kviečiama pagal galimybes įsijungti į ugdymo programą, ypač kursus, brandinančius sąmoningą ir aktyvų krikščionišką tikėjimą. Taip pat per metus bus rengiamos vienos bent trijų dienų rekolekcijos, kuriose kandidatas turėtų dalyvauti su visa šeima.⁸⁶

61. Ugdymo metu kandidatai susitinka su vyskupu ar jo įgaliotu asmeniu, kad savo būsima tarnyste išsisknytų į vyskupijos gyvenimą.

5. Lektoriaus ir akolito tarnybų suteikimas

62. Kandidatui į nuolatinį diakonatą turi būti suteiktos lektoriaus ir akolito tarnybos, idant jis deramai pasirengtų būsimoms žodžio ir altoriaus tarnystėms. Ugdymo vadovo kvietimu kandidatai pateikia laisva valia parašytą ir pasirašytą prašymą vyskupui (arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam) dėl lektoriaus ir akolito tarnybų suteikimo. Prašymui pritaręs vyskupas (arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis) skiria šias tarnybas pagal *Pontificale Romanum* nurodytas apeigas.⁸⁷

Patartina lektoriaus tarnybą skirti pirmaisiais, o akolito - antraisiais kandidato ugdymo metais.⁸⁸

6. Diakoniškasis išventinimas

63. Ugdymo kelionės pabaigoje kandidatas, kuris – pritariant ugdymo vadovui – siekia nuolatinio diakonato šventimų, turi vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam parašyti savo ranka pareiškimą ir jį pasirašyti, “ kuriuo paliudija, kad jis savo laisva valia priims šventimus ir visam laikui atsiduos bažnytinei tarnystei, sykiu prašydamas leisti priimti šventimus”.⁸⁹ Prie šio prašymo kandidatas turi pridėti:

- a) pažymą apie gautas lektoriaus ir akolito tarnybas;
- b) dokumentus, liudijančius sėkmingą ugdymo eigą ir studijų rezultatus;
- c) dokumentus, liudijančius sėkmingai atliktą pastoracinę praktiką;
- d) vedęs kandidatas turi pateikti raštišką žmonos sutikimą;⁹⁰
- e) vedęs kandidatas arba našlys turi pateikti raštišką pasižadėjimą nesudaryti naują santuoką.⁹¹

⁸⁴ Nuolatinų diakonų Lietuvoje ugdymo, gyvenimo ir tarnysrės gairės, *Ratio institutionis et Ratio studiorum*.

⁸⁵ Plg. RFIDP 49-54.

⁸⁶ Plg. RFIDP 56.

⁸⁷ Plg. *Pontificale Romanum – De Institutione Lectorum et Acolytorum*; RFIDP 57-58.

⁸⁸ Plg. CIC kan. 1035 § 2.

⁸⁹ CIC kan. 1036.

64. Nuolatinio diakonato ugdymo vadovas pateikia vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam raštišką rekomendaciją apie kandidato tinkamumą šventimams. Šiame rašte apibūdina kandidato ugdymo procesą, asmenines savybes ir maldingumą, turimas charizmas bei pasirengimą altoriaus ir artimo meilės tarnystei. Taip pat atkreipia dėmesį į kandidato fizinę sveikatą, emocinę pusiausvyrą ir gebėjimą bendrauti.

65. Diecezinis vyskupas arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis, gavęs kandidato prašymą šventimams gauti bei nuolatinio diakonato centro vadovo rekomendaciją, rūpestingai ištirs ir pasvers, ar kandidatas yra tinkamas nuolatinio diakonato tarnystei. Reikalui esant vyskupas arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis gali susipažinti su visa kandidato asmens bylos medžiaga, taip pat gali pasitelkti ir kitokias prieinamas priemones.⁹²

Nustatęs kandidato tinkamumą ir įsitikinęs, jog šis suvokia naujas prisiimamas pareigas, vyskupas arba kompetentingas aukštesnis vyresnysis leidžia priimti diakono šventimus.⁹³

66. Kandidatai šventimams rengiasi “mažiausiai penkias dienas trunkančiomis rekolekcijomis ordinaro nustatytoje vietoje nustatytu būdu”.⁹⁴

67. Prieš šventimus nevedęs kandidatas privalo viešai įsipareigoti laikytis celibato pagal *Pontificale Romanum*⁹⁵ nustatytas apeigas. Visi kandidatai įpareigoti prieš šventimus, dalyvaujant ordinarui ar jo deleguotam asmeniui, pagal Apaštalu Sosto patvirtintas nuostatas asmeniškai išpažinti tikėjimą bei prisiekti ištikimybę.⁹⁶

68. Kiekvieną kandidatą diakonu turi šventinti jo vyskupijos vyskupas arba kitos vyskupijos vyskupas, remdamasis galiojančiu atleidžiamuoju raštu (*litterae dimissoriae*).⁹⁷ Jei šventinamasis priklauso Popiežiškos teisės vienuoliniam dvasininkų institutui arba Popiežiškos teisės dvasininkų apaštališko gyvenimo bendruomenei, atleidžiamuosius raštus jam suteikia jo aukštesnis vyresnysis.⁹⁸

69. Nuolatinė diakonų šventinimai suteikiami pagal *Pontificale Romanum* nustatytas apeigas⁹⁹ iškilmingų šv. Mišių metu sekmadienį ar privalomos šventės dieną. Esant pastoraciniai priežasčiai šventimai gali būti suteikti ir kitą dieną. Paprastai šventimai suteikiami Katedroje, o esant

⁹⁰ Plg. CIC kan. 1050; RFIDP 61.

⁹¹ Plg. CIC kan. 1087.

⁹² Plg. RFIDP 62.

⁹³ Plg. CIC kan. 1028.

⁹⁴ Plg. CIC kan. 1039.

⁹⁵ Plg. *Pontificale Romanum – De Ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum*.

⁹⁶ Plg. CIC kan. 833, 6°; Congregatio pro Doctrina Fidei. *Profesio fidei et iusiurandum fidelitatis in suscipiendo officio nomine Ecclesiae exercendo*: AAS 81 (1989), 1169.

⁹⁷ Plg. CIC kan. 1015 §1.

⁹⁸ Plg. CIC kan. 1019.

⁹⁹ Plg. *Pontificale Romanum – De Ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum, De Ordinatione diaconorum*.

priežasčiai – kitoje bažnyčioje ar koplyčioje.¹⁰⁰ Šventimų liturgijoje išskirtiniu būdu dalyvauja vedusio diakono šeima.¹⁰¹

¹⁰⁰ Plg. CIC kan. 1010-1011; 1019.

¹⁰¹ Plg. RFIDP 65.

V. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO MATMENYS

1. Žmogiškasis ugdymas

70. Žmogiškuoju ugdymu siekiama formuoti kandidato asmenybę, kad jis “kitiems žmonėms taptų tiltu, jungiančiu su žmogaus Atpirkėju Jėzumi Kristumi, o ne kliūtimi su Juo susitikti”.¹⁰² Todėl kandidatams į diakonatą svarbu įgyti ir savyje puoselėti tokias savybes: tiesos meilę, sąžiningumą, garbingumą, teisingumo jausmą, pagarbą kiekvienam žmogui, ištikimybę žodžiui, nuoširdžią užuojautą, nuoseklumą poelgiuose, santūrumą.¹⁰³

71. Diakonams ypač svarbu sugebėti palaikyti ryšius su kitais ir burti žmones. Todėl svarbu juose ugdyti ir lavinti mandagumą, svetingumą, sąžiningumą kalboje ir sumanymuose, išmintį ir diskretiškumą, kilniadvasiškumą ir pasirengimą tarnauti, pasiaukojimą, atvirumą, broliškumą ir nuolatinį pasirengimą atleisti, suprasti bei paguosti.¹⁰⁴ Brandžiai ir tarnaujančiai artimo meilei reikalinga emocinė branda. Ji svarbi kandidatui (nepriklausomai nuo jo gyvenimo padėties), nes leidžia jam savo gyvenimu atskleisti pamatinę meilės reikšmę bei laimėti kovą su savo egoizmu.¹⁰⁵

Autentiška žmogiškoji branda “reikalauja, kad žmogus iš tiesų valdytų save, būtų apsisprendęs kovoti ir nugalėti įvairias egoizmo bei individualizmo formas, kurios kelia grėsmę kiekvienam, kad būtų pasirengęs atsiverti kitiems, pasiaukojamai pasišventęs tarnauti artimui”.¹⁰⁶

72. Nevedusiems kandidatams įgyvendinti meilę reiškia visą būtį, visas jėgas ir pastangas paaukoti Kristui ir Bažnyčiai. Tai reiklus pašaukimas, reikalaujantis apvaldyti savo emocinius polėkius bei instinktų paskatas. Šis pašaukimas reikalauja atsižadėti ir budėti, melstis ir sąžiningai laikytis celibatinio gyvenimo taisyklių.¹⁰⁷

“Vedusiems kandidatams įgyvendinti meilę reiškia pasiaukoti savo žmonoms, idant remiantis abipuse priklausomybe, sudarytų ištikimybės kupiną ir neišardomą ryšį pagal Kristaus meilės Bažnyčiai pavyzdį; taip pat tai reiškia svetingai priimti vaikus, juos mylėti bei auklėti, skleisti šeimyninę bendrystę visoje Bažnyčioje ir visuomenėje.”¹⁰⁸

¹⁰² PDV 43.

¹⁰³ Plg. PDV 43.

¹⁰⁴ Plg. RFIDP 67.

¹⁰⁵ Plg. RFIDP 68.

¹⁰⁶ PDV 44.

¹⁰⁷ Plg. PDV 44.

¹⁰⁸ RFIDP 68.

73. Autentiškos žmogiškosios brandos ugdymas neatsiejamas nuo rengimo laisvei ir atsakomybei. Tai artimai susiję ir su sąžinės ugdymu, kad pasišvęsdamas meilės tarnystei būsimasis diakonas visuomet būtų jautrus Dievo balsui.¹⁰⁹

2. Dvasinis ugdymas

74. “Žmogiškasis ugdymas prasideda ir baigiasi dvasiniu ugdymu.”¹¹⁰ Dvasinis ugdymas yra kiekvieno krikščioniško ugdymo centras.

Kandidatas pradėdamas diakoniškojo ugdymo kelionę, jau turi tam tikro dvasinio gyvenimo patirtį ir jau yra subrandinęs tam tikrą dvasingumą. Dvasiškai ugdant kandidatą, svarbu neignoruoti jo turimos patirties, bet reikia ją patikrinti bei sustiprinti, stengiantis jai suteikti specifinius diakoniškojo dvasingumo bruožus.¹¹¹

75. Visų pirma, svarbu toliau nuosekliai ugdyti autentišką krikščionišką dvasingumą, teologines ir moralines dorybes, maldingumą.

Diakoniško dvasingumo kelias yra Kristus Tarnas, “kuris atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti” (Mt 20, 28). Tad kandidatui reikia padėti laipsniškai išsiugdyti šias nuostatas: širdies paprastumą, visišką atsidavimą ir nesavanaudiškumą, nuolankią ir patarnaujančią meilę broliams (ypač vargstantiems, kenčiantiems ir stokojantiems), solidarumą bei neturto dvasios paženklintą gyvenimą.¹¹²

76. Šios tarnaujančios meilės versmė yra Eucharistija ir Dievo žodis. Diakono tarnystė vargšams nuosekliai tęsia tarnavimą prie Eucharistijos stalo ir Dievo žodžio klausymąsi bei skelbimą. Todėl reikia kandidatą kviesti kaip galima dažniau dalyvauti Eucharistijos šventime ir Dievo žodžiu, mąstymu bei malda maitinti savo dvasinį gyvenimą. Svarbu kandidatą supažindinti su Bažnyčios maldos reikšme, taip pat pratinti prie Valandų liturgijos kasdieniniame gyvenime.¹¹³ Šio eucharistinio pamaldumo šviesoje privalu rūpintis tinkamai įvertinti Atgailos sakramentą.

77. Kadangi kandidatas ugdomas bažnytinei tarnystei, todėl jame svarbu puoselėti autentišką klusnumą ir brolišką bendrystę su diakonais bei kunigais.¹¹⁴

78. Dvasinio ugdymo priemonės yra kasdieninė malda ir meditacija, dvasinė lektūra, kasmėnesinės dvasinės pratybos, kasmetinės rekolekcijos bei pastovus dvasinis vadovavimas.¹¹⁵

¹⁰⁹ Plg. RFIDP 69.

¹¹⁰ RFIDP 71.

¹¹¹ Plg. RFIDP 71.

¹¹² Plg. RFIDP 72.

¹¹³ Plg. RFIDP 73-75.

¹¹⁴ Plg. RFIDP 76.

¹¹⁵ Plg. RFIDP 77.

3. Intelektualinis ugdymas

79. Intelektualinis ugdymas yra būtinas diakono ugdymo matmuo, kadangi suteikia diakonui maisto jo dvasiniam gyvenimui ir įduoda svarbų įrankį jo tarnystei.¹¹⁶

Intelektualinis ugdymas turi būti nuoseklus ir sistemingas, kad kandidatas galėtų pagrįsti savo tikėjimą ir brandinti gyvą bažnytinę savimone, atlikdamas diakonišką tarnystę; kad gebėtų deramai atlikti savo pareigas, vertinti situaciją, tinkamai įkultūrinti Evangeliją. Kandidatą taip pat svarbu supažindinti su įvairiomis bendravimo, vadovavimo bei retorikos technikomis.¹¹⁷

80. Intelektualinis ugdymas privalo apimti šiuos teologinius turinius: Šventojo Rašto ir jo teisingo aiškinimo įvadą, Senojo ir Naujojo Testamento teologiją, svarbiausių Bažnyčios dokumentų studiją, Bažnyčios istoriją, dogminę teologiją, krikščioniškąją moralę, pastoracinę teologiją ir praktiką, dvasinę teologiją, liturgiją, kanonų teisę ir kt.¹¹⁸ Minėtas ugdymas turi būti sutvarkytas taip, kad paskaitų ir seminarų valandų per trejus metus nebūtų mažiau kaip tūkstantis. Bent jau pagrindiniai kursai užbaigtini egzaminais ir visos trijų metų studijos baigiamuoju egzaminu iš visos medžiagos.¹¹⁹

81. Taip pat reikia atminti, jog “nuolatinių diakonų ugdymo veiksmingumas priklauso nuo pamatinės teologinės diakonato sampratos. Juk tokia samprata teikia ugdymo procesui apibrėžimo ir orientavimo koordinatas ir sykiu nurodo siektiną tikslą.”¹²⁰

Nuolatinių diakonų intelektualinio ugdymo programą pateikia *Ratio studiorum*.

4. Pastoracinis ugdymas

82. “Plačiaja prasme pastoracinis ugdymas sutampa su dvasiniu: tai ugdymas, kuris moko vis tobuliau tapatintis su Kristaus tarnyste. Tokia nuostata turėtų lemti visus ugdymo aspektus, įjungdama juos į vieningą diakoniško pašaukimo, kurio esmė yra būti Kristaus, Tėvo Tarno, ženklų, perspektyvą.”¹²¹

83. Pastoracinis kandidato ugdymas apima pastoracinės teologijos studijas bei programoje numatytą praktiką. Pastoracinė praktika apima visas nuolatinio diakonato tarnystės sritis. Todėl kandidatas turės atlikti liturginę, katechetinę, artimo meilės ir tarnystės puoselėjimo bendruomenėje praktiką, kuri bus atliekama tiek parapijoje, tiek vyskupijos bei dekanatų pastoraciniuose centruose. Pastoracinės praktikos vietą ir pobūdį nurodo nuolatinio diakonato ugdymo vadovas, pasitaręs su

¹¹⁶ Plg. RFIDP 79.

¹¹⁷ Plg. RFIDP 79-80.

¹¹⁸ Plg. RFIDP 81.

¹¹⁹ Plg. RFIDP 82

¹²⁰ RFIDP 3.

vyskupu arba kompetentingu aukštesniu vyresnioju ir kitais ugdytojais, bei atsižvelgdamas į kandidato charizmas.¹²²

5. Šeimos ugdymas

84. Ugdant vedusius nuolatinus diakonus deramą dėmesį reikia skirti jų šeimai. *Reikia visuomet atminti, jog santuoka yra pirminis sakramentas.* Vyras ir žmona, pasiekę gyvenimo bendrumą, yra kviečiami vienas kitam padėti ir tarnauti. Dėl šios priežasties diakono žmona tam tikra prasme dalyvauja jo diakoniškoje tarnystėje.¹²³

85. Diakonas ir jo žmona privalo būti gyvu ištikimybės ir krikščioniškos santuokos neišardomumo pavyzdžiu, kad tikėjimo dvasioje atsiliepdami į santuokinio gyvenimo iššūkius ir reikalavimus, stiprintų ne tik Bažnyčios bendruomenės, bet taip pat ir visos visuomenės šeimų gyvenimą. Jų gyvenimas turi liudyti kaip šeimos pareigos, darbas ir patarnavimai gali būti suderinami su tarnyste Bažnyčios pasiuntinybei. Diakonai, jų žmonos bei vaikai gali būti pavyzdžiu ir paskata visiems kitiems, besidarbuojantiems krikščioniškos šeimos gyvenimo puoselėjimo labui. Norint tinkamai atsiliiepti į šiuos uždavinius, būtinas atitinkamas šeimos ugdymas.¹²⁴

86. Pageidautina, kad aspirantai, kandidatai į diakonus bei patys nuolatiniai diakonai drauge su savo šeimomis priklausytų bažnytiniams judėjimams ar bendruomenėms, besirūpinančiomis krikščioniškos šeimos puoselėjimu.

87. Kaip jau minėta, šeimos ugdymui yra skiriamos kasmetinės rekolekcijos šeimai, bei siekiama, pagal šeimos galimybes, į ugdymo procesą įsitraukti ir žmonas.

6. Nuolatinis ugdymas

88. Diakonato šventimai vainikuoja intensyvų pasirengimo laikotarpį ir drauge yra naujo gyvenimo, kuris ypatingu būdu bus pašvęstas tarnavimui Dievui, žmonėms ir Bažnyčiai, pradžia. Siekdamas tinkamai į tai atsakyti, diakonas privalo tęsti savo ugdymą tokiu būdu, kad „pašaukimas į diakonata“ persikeistų į „pašaukimą diakonate“.¹²⁵ Nuolatinis diakono ugdymas visų pirma apima jo asmeninio atsivertimo procesą,¹²⁶ siekia stiprinti jo visišką ištikimybę tarnybai, skatinti radikaliai ir pasitikinčiai sekti tarnaujančiuoju Kristumi.

¹²¹ Plg. RFIDP 85.

¹²² Plg. RFIDP 87;24.

¹²³ Plg. GS 48.

¹²⁴ Plg. RFIDP 56; DMVDP 81.

¹²⁵ DMVDP 63.

¹²⁶ Plg. DMVDP 65.

89. Nuolatinį ugdymą grindžia ir motyvuoja pati šventimų sakramento dinamika. Pati tarnystė verčia diakoną augti meile Bažnyčiai ir broliams, meile, pasireiškiančia sąžiningu savo užduočių bei pareigų atlikimu. Diakonas privalo nuolatos, pasvertai, atsakingai, uoliai ir visuomet džiugiai stengtis vis geriau suvokti savo tarnybos pobūdį.¹²⁷

90. Diakonui, kaip pirmutiniam veikėjui, tenka pareiga ir atsakomybė rūpintis nuolatinio ugdymu. Suvokdamas šią būtinybę, diakonas tai praktikuos sveikos iniciatyvos dvasia, neapsiribodamas vien kursais, ugdymo dienomis ir pan. Rekomenduojama skaityti pagal Bažnyčios kriterijus atrinktas knygas, straipsnius, padedančius geriau suvokti Bažnyčios Mokymą ir savąją tarnystę. Kasdienė meditacija ir malda labiausiai pagrįs nuolatinį augimą ir brandą.¹²⁸

91. Vyskupijos vyskupas turi rūpintis nuolatinio diakonų ugdymu, kuriame pastarieji privalo noriai dalyvauti.¹²⁹ Vyskupui ir atsakingiems už ugdymą kunigams, nuolatinis ugdymas reiškia pastangas padėti diakonams didžiadvasiškai atsiliepti į jų pašaukimui tenkančius išipareigojimus.

92. Siekiant ugdymo brandos, diakonui labai svarbu turėti dvasinį vadovą ir reguliariai bei dažnai su juo susitikinėti. Į nuolatinį ugdymą savaip įsitrauks visa vyskupijos bendruomenė ir pirmiausia brolišku rūpesčiu paremiantis klebonas ar kitas tam paskirtas kunigas.¹³⁰

93. Nuolatinis ugdymas “tęsia pradinį ugdymą, turi tuos pačius tikslus bei reikšmę, skirtas papildyti, išlaikyti ir pagilinti tai, kas pradėta pradinio ugdymu.”¹³¹ Šio ugdymo nevalia laikyti vien pastangomis tobulėti. Siekiama padėti praktiškai padaryti visą diakono egzistenciją panašią į Jėzų Kristų, mylintį ir tarnaujantį visiems žmonėms.¹³²

94. Nuolatinis ugdymas turi apimti ir suderinti visus diakono gyvenimo ir tarnybos matmenis – žmogiškąjį, dvasinį, intelektualinį ir pastoracinį. Turi būti konkretus, sistemiškas ir atsižvelgiantis į asmens ypatybes.¹³³ Siekiant išvengti improvizacijos, nuolatinio ugdymo eiga turi būti paremta patvirtintu projektu, numatančiu du tarpusavyje glaudžiai susijusius ugdymo lygmenis: vyskupijos ir parapijos.¹³⁴

95. Diakono nuolatinio *žmogiško ugdymo* tikslu yra teigiamų žmogiškų ypatybių įgijimas ir puoselėjimas, asmenybės aspektų (širdies gerumas, kantrumas, mandagumas, stipri valia, meilė tiesai, ištikimybė duotam žodžiui bei tarnystės ir pasišventimo dvasia), kurie galėtų tarnystę

¹²⁷ Plg. DMVDP 64.

¹²⁸ Plg. DMVDP 65.

¹²⁹ Plg. DMVDP 63.

¹³⁰ Plg. DMVDP 66.

¹³¹ DMVDP 67.

¹³² Plg. DMVDP 67.

¹³³ Plg. DMVDP 68.

¹³⁴ Plg. DMVDP 67.

padaryti sėkmingesne, tobulinimas. Tos ypatybės padės diakonui būti subalansuotu žmogumi, išmintingu ir skaidraus elgesio, neskubančiu teisti ir todėl vertu pasitikėjimo.¹³⁵

96. Nuolatinis *dvasinis ugdymas* “turi diakonų asmenyje ugdyti nusistatymą, susijusį su triguba žodžio, liturgijos ir meilės diakonija”¹³⁶. Tam tikslui pasitarnauja sistemingas Šventojo Rašto apmąstymas, susipažinimas su Tradicija ir liturginėmis knygomis, dvasinės krikščioniškosios teologijos studijos, Atgailos sakramento branginimas. Kiekvienais metais diakonas privalo dalyvauti rekolekcijose. Rekomenduojama, kad jis sau pasiskirtų konkrečią programą tam tikram gyvenimo laikotarpiui, kuria galėtų ateityje vadovautis padedant dvasios tėvui. Nepakeičiamu dvasinio ugdymo šaltiniu bei visus jo elementus vienijančiu centru yra Eucharistija.¹³⁷

97. Nuolatinis *intelektualinis diakonų ugdymas* turi būti vykdomas, pasinaudojant studijų dienomis, papildomais mokymais, kursais arba seminarais. Svarbu gerai pažinti Katalikų Bažnyčios Katekizmą, Bažnyčios Mokymo dokumentus, ypač apibrėžiančius Bažnyčios poziciją aktualių moralės, bioetikos problemų požiūriu.¹³⁸

Kiekvienas diakonas privalo rūpintis sudaryti asmeninę teologinio – sielovadinio pobūdžio biblioteką bei skaityti vertingas knygas, periodinius leidinius ir pasinaudoti kita pagalba.¹³⁹

98. Nuolatinis *pastoracinis diakonų ugdymas* susijęs su pareiga nuolat tobulinti savo tarnystę, tame tarpe ir susipažįstant su sielovados metodais. Diakonas raginamas “kaskart geriau pažinti tikras žmonių, pas kuriuos siunčiamas, gyvenimo sąlygas, atpažinti Šventosios Dvasios iššūkius savo epochos istoriniuose įvykiuose, ieškoti tinkamiausių metodų ir labiau pritaikomų savo tarnystės vykdymo šiais laikais formų”.¹⁴⁰ Sielovadinio ugdymo tikslas yra padaryti diakono tarnystę aktuali, patikima ir vaisinga .

99. Pirmą vietą diakonų ugdyme užima pati tarnystė. Ją vykdydamas diakonas bręsta, vis labiau vystydamas savo pašaukimą į šventumą vykdant savo bažnytines ir visuomenines pareigas, o ypač tarnavimo funkciją ir atsakomybę.¹⁴¹

100. Vyskupijos vyskupas ir kiti už nuolatinį diakonų ugdymą atsakingi asmenys turi rūpintis, kad vyskupijos ar aukštesniame lygmenyje diakonams būtų rengiami reguliarūs susitikimai, kurių metu būtų svarstomi klausimai, liečiantys liturgiją, pastoraciją, dvasingumą ar nuolatinį ugdymą. Taip pat būtų naudinga, globojant vyskupui, rengti proginius susitikimus, kuriuose dalyvautų kunigai,

¹³⁵ Plg. DMVDP 69.

¹³⁶ DMVDP 70.

¹³⁷ Plg. DMVDP 70.

¹³⁸ Plg. DMVDP 72.

¹³⁹ Plg. DMVDP 65; RFIDP 84.

¹⁴⁰ Plg. PDV 72.

¹⁴¹ Plg. DMVDP 75.

nuolatiniai diakonai, vienuoliai ir sielovadoje dirbantys pasauliečiai. Tokių susitikimų tikslu turi būti pasikeitimas patyrimu bei vienodo veikimo užtikrinimas. Diakonai turi pasinaudoti iniciatyvomis, kurias nuolatiniam dvasininkijos ugdymui rengia Vyskupų Konferencija, pavienės vyskupijos ar Teologijos Fakultetas, kaip antai: rekolekcijos, konferencijos, moksliniai simpoziumai, suvažiavimai, kursai ir pan.¹⁴²

101. Vedusiems diakonams reikia organizuoti dar ir tokių nuolatinio ugdymo iniciatyvų, kurios tam tikru būdu apimtų jų žmonas ir šeimas, paisant esminio vaidmenų skirtingumo ir aiškaus tarnybos nepriklausomumo.¹⁴³ Tuomet nuolatinių diakonų šeimos dalyvautų, pavyzdžiui, dviejų savaičių trukmės ugdyme, sujungdami kūno poilsį su dvasiniu ir intelektualiu augimu. Svarbu tai, kad sielovadiniai šeimos tėvo įsipareigojimai neišbrauktų jo iš šeimos gyvenimo ir tuo pat metu poilsis, malda, pasidalinimas mintimis ir patirtimi dar labiau suvienytų šeimą.

VI. NUOLATINIŲ DIAKONŲ TARNYSTĖ IR GYVENIMAS

1. Įkardinavimas

102. Diakonas nuo šventimų priėmimo momento tampa dvasininku, įkardinguotu konkrečioje vyskupijoje.¹⁴⁴ Atlikdamas savo tarnystę nuolatinis diakonas paklūsta vyskupui.¹⁴⁵

2. Bendrosios dvasininkų teisės ir pareigos

103. Šventimais diakonas tampa Bažnyčios hierarchijos nariu ir kartu įgyja teises bei prisiima šiam luomui būdingas pareigas, išdėstytas Kanonų teisės Kodekso 273 - 289 kanonuose (su išimtimis, išvardintomis 288 kanone) bei šio dokumento nuostatuose.

3. Paklusnumas vyskupui

104. Šventimų apeigose vyskupui duotu paklusnumo pažadu diakonas įsipareigoja priimti ir ištikimai vykdyti jam ordinario pavestus uždavinius.¹⁴⁶ Paklusnumo ir pasirengimo vykdyti ribas apibrėžia pati diakono tarnystė, kuriai priklauso visa, kas esminiai, tiesiogiai ir betarpiškai yra susiję su jos atlikimu. Vyskupas, dekretu skirdamas pareigas diakonui, apibrėžia jo uždavinius bei

¹⁴² Plg. DMVDP 78; 82.

¹⁴³ Plg. DMVDP 81.

¹⁴⁴ Plg. CIC kan. 266.

¹⁴⁵ Plg. DMVDP 4.

¹⁴⁶ Plg. CIC kan. 274 § 2.

teritorines arba asmenines ribas, kuriose jis privalo vykdyti apaštališką tarnystę, bei paklusti teisėtiems vyskupo paskirtiems vyresniesiems.¹⁴⁷

4. Apranga

105. Remiantis kan. 284 nustatoma, kad nuolatinio diakono apranga Lietuvoje, kai jis neatlieka liturginių apeigų, yra tvarkinga pasaulietinė apranga su prisegtu nuolatinio diakono ženkle. Vykdamas liturgines apeigas diakonas vilki rūbus, kuriuos nustato liturginės normos.

5. Valandų liturgija

106. Nuolatiniai diakonai įpareigojami kasdien švęsti Rytmetinę, Vakarinę, ir Naktinę Valandų liturgiją. Atsižvelgiant į galimybes, kviečiami kasdien atlikti pilną Valandų liturgiją.¹⁴⁸

6. Diakono luomo praradimas

107. Priimti diakono šventimai niekuomet nenustoja galioję, tačiau diakono luomo galima netekti tais atvejais, kuriuos apibrėžia Kanonų teisės Kodeksas (kan. 290 – 293).

7. Išlaikymas ir aprūpinimas

108. Nustatomi šie nuolatinių diakonų išlaikymo principai:

- 1) Diakonai, užsiimantys pasaulietine profesine veikla, turi pragyventi iš pajamų, gaunamų už pasaulietinį darbą.¹⁴⁹
- 2) Diakonams, kurie žymią laiko dalį arba visą laiką skiria bažnytinei tarnystei ir neturi pajamų iš kito šaltinio (arba jos yra labai mažos), turi būti teisingai ir deramai atlyginama tokiu būdu, kad jie galėtų išlaikyti save, o vedusieji diakonai – save ir savo šeimą.¹⁵⁰ Vyskupijos vyskupo kompetencijai priklauso priimti sprendimą konkrečiu atveju.
- 3) Diakonai, turintys užtikrintas pajamas iš kito šaltinio, pavyzdžiui, iš anksčiau dirbto profesinio darbo, privalo savo ir savo šeimos pragyvenimu pasirūpinti iš šių pajamų.¹⁵¹
- 4) Dalinėje teisėje atitinkamais nuostatais reikia reglamentuoti vyskupijos socialinio įsipareigojimo diakonui aspektus, galinčius atsirasti diakonui praradus pasaulietinį darbą, susirgus, arba jo mirties atveju kylančius įsipareigojimus diakono žmonai ir vaikams.¹⁵²

¹⁴⁷ Plg. DMVDP 8.

¹⁴⁸ Plg. CIC kan. 276 § 2, 3°,

¹⁴⁹ Plg. DMVDP 15; plg. SDO 21.

¹⁵⁰ Plg. kan. 281 § 3; plg. DMVDP 17-18.

¹⁵¹ Plg. CIC kan. 281 § 3; plg. DMVDP 19.

¹⁵² Plg. DMVDP 20

Jeigu nėra numatyta kitaip, socialinis diakonų aprūpinimas yra patikėtas vyskupijos vyskupo kompetencijai. Tuo tikslu rekomenduojama pasirūpinti deramu sveikatos ir socialiniu diakonų ir jų šeimos draudimu, galimiems atvejams numatyti konkrečias priemones.¹⁵³

¹⁵³ Plg. CIC kan. 1274 §2; plg. DMVDP 16.

PABAIGA

109. Bažnyčios vidine jėga ir jos esmine savybe, sudarančia svarbiausią jos pašventinančio veikimo sėkmę, yra kiekvieno tikinčiojo asmeninis, mistinis ryšys su Kristumi, žmonijos Išganytoju. Jis yra *Kelias, Tiesa ir Gyvenimas*, Prisikėlimo ir amžinojo gyvenimo viltis, Naujojo Dangaus ir Naujosios Žemės Viešpats.

110 To ryšio su Kristumi neįmanoma suprasti bei parodyti atsitraukus nuo tos, kuri yra Įsikūnijusio Žodžio Motina ir kurią mūsų Viešpats Jėzus glaudžiai susiejo su savimi išganymo darbe. Ji visuomet lieka Bažnyčiai Amžinojo Žodžio Tarnaite.

111. Kristaus nuolatinis kvietimas į nuolankią tarnystę, kuriai jis pats davė pavyzdį, kviečia visų laikų krikščionis atsidavusiai pasišvęsti Dievo tautos tarnybai. Ilgaamžė Bažnyčios patirtis rodo, kokią svarbų vaidmenį Dievo karalystės augimui suvaindino gausūs šventieji. Nuo apaštalų laikų iki mūsų dienų jie paskyrė savo gyvenimą Kristui, pašvęsdami žmogiškus gabumus ir pašaukimo galybę tarnybai Bažnyčioje. Jie yra šviesus pavyzdys ir dvasinė atrama visiems, kurie šiandieninėje Bažnyčioje imasi diakono tarnystės. Tegul visų pastangas gaivina ir veda Tėvo atsiųstoji Tiesos Dvasia, dieviškąja galia vedanti žmoniją į gėrio ir tiesos pilnatvę.

RATIO STUDIORUM

I. NUOLATINIŲ DIAKONŲ INTELEKTUALINIO UGDYMO PROGRAMA

PROPEDEUTINIAI METAI

GYVENIMO IR KRIKŠČIONIŠKŲJŲ VERTYBIŲ INTEGRACIJA

(Vedusiems kandidatams – rekomenduojama abiem sutuoktiniams)

Tai keturi teminiai trijų dienų seminarai savaitgaliais. Dalyviai turi galimybę apmąstyti savo gyvenimišką patirtį, ugdyti gebėjimą išsiklausyti į save, šalia esantį, mokytis bendradarbiauti. Ugdomas gebėjimas objektyviai vertinti visuomenės reiškinius. Supažindinama su socialinės analizės pagrindais ir Katalikų Bažnyčios socialiniu mokymu, Šventuoju Raštu, maldos formomis.

Seminarų temos

I seminaras

Žmogiškieji ryšiai ir bendravimas: žvilgsnis į save, klausymosi ir pasitikėjimo įgūdžių ugdymas, grupinio darbo patirtis, vadovavimo stiliai, konfliktai ir jų sprendimo būdai. Taip pat dalyviai yra supažindinami su šv. Ignaco Lojolos biografija bei dvasingumu ir iš jo kylančia humanistine ugdymo vizija.

II seminaras

Tikėjimas, socialinė analizė ir socialinė veikla: tikėjimo raida ir pakopos, pasaulio suvokimas, žmogaus suvokimo ypatumai, asmens galia ir bejėgiškumas, socialinės analizės metodas, reklamos etika, visuomenės gyvavimo principai, Katalikų Bažnyčios socialinis mokymas, asmeninis ir struktūrinis neteisingumas, Dievo teisingumas, asmenybės ir visuomenės pokyčiai.

III seminaras

Dievo Žodis Šventajame Rašte, gyvenime ir bendruomenėje: bendradarbiavimo įgūdžių svarba, Biblijos įvadas, Senojo ir Naujojo Testamento apžvalga, Jėzaus asmuo, pranašystės - laiko ženklų atpažinimas, asmens atsakomybė už savo aplinką politinėje, ekonominėje, kultūrinėje ir religinėje srityje.

IV seminaras

Malda ir veikla: vidinės laisvės svarba apsisprendimui, pašaukimo atpažinimas ir galimybių įvertinimas, šv. Ignaco mokymas apie apsisprendimą ir pasirinkimus, maldos būdai ir formos, komandinio darbo principai ir veiklos sritys.

PIRMI METAI

PIRMI METAI – RUDENS SEMESTRAS

Teologijos studijos: paskaitos, užduotys, namų darbai

1. TEOLOGIJOS PAGRINDAI

Dalyko paskirtis: studijuoti pagrindinę žinią Evangelijoje, sudarančią katalikų teologijos pagrindą.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Keriginė žinia – katalikų teologijos pagrindas
2. Sukūrimo, Nupuolimo ir Atpirkimo doktrinos
3. Atsivertimas – žmogaus atsakas į Evangelijos žinią
4. Krikščioniškas gyvenimas Bažnyčios bendruomenėje

2. BAŽNYČIOS ISTORIJA

Dalyko paskirtis: susipažinti su svarbiausiais įvykiais bei jų įtaka tolesniam Bažnyčios gyvenimui.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Bažnyčios tapimas: atsiradimas ir identiteto paieškos. Krikščionybė tarp atmetimo ir adaptacijos. Bažnyčia vėlyvoje antikoje (I – V a.)
2. Vakarų krikščionybė Viduramžiais. Krikščionybės plitimas Europoje. Krikščionybė aisčių tautose. Bažnyčios formavimasis Lietuvoje
3. Bažnyčia Renesanso laikais. Krikščioniškosios minties suklestėjimas (XIV – XV a.)
4. Misijos. Reformacija. Bažnyčia konfrontacijoje su moderniuoju pasauliu (XVI – XVIII a.)
5. Bažnyčia ideologijų epochoje. Bažnyčios atsivėrimas pasauliui (XIX – XX a.)
6. Katalikybė XIX – XX a. Vidinis Bažnyčios gyvenimas

3. SENOJO TESTAMENTO TEOLOGIJA

Dalyko paskirtis: susipažinti su Senojo Testamento knygomis; įgyti Senojo Testamento teologijos pagrindus.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Penkiaknygės teologija
2. Istorinių knygų teologija
3. Senojo Testamento mesijanizmas
4. Išminties raštija Senajame Testamente: Patarlių, Siracido, Giesmių giesmės ir Išminties knygos
Išminties raštija Senajame Testamente: Jobo, Koheleto knygos
5. Psalmių teologija
6. Pranašo samprata. Pranašų knygų teologija
7. Senojo Testamento apokaliptika

4. RELIGIJOS PSICHOLOGIJA

Dalyko paskirtis: aptarti religiją ir religinę patirtį psichologiniu požiūriu. Atskleisti psichologinių faktorių įtaką religingumui.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Religijos psichologijos objektas ir epistemologinis statusas
2. Religinio veiksmo sampratos kriterijai psichologijoje
3. Psichologinė ekstraordinariųjų religinių fenomenų samprata
4. Psichologiniai religijos modeliai asmenybės raidos perspektyvoje
5. Religijos apibrėžtis: institucinė ir asmeninė religija
6. Formalaus krikščionio psichologija ir supasaulėjimas
7. Asmens integralumas
8. Religija psichologijos klasikų teorijose

5. DOGMINĖ TEOLOGIJA I

Dalyko paskirtis: išdėstyti Bažnyčios tikėjimo ir katalikų doktrinos esmę, kuri plaukia iš Šv. Rašto ir Apaštalinės tradicijos. Paaiškinti apaštalinę bei sielovadinę Bažnyčios misiją ir spindinčia Evangelijos tiesa pakviesti visus žmones ieškoti ir priimti visoki žinojimą pranokstančią Kristaus meilę.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Dogminės teologijos apibrėžimai, jos šaltiniai ir jų tarpusavio santykiai: Šv. Raštas, Tradicija, Bažnyčios Mokymas. Dogminės teologijos vieta teologijos sistemoje, jos “prieangis”, jos suskirstymas
2. Žmogaus sukūrimas, išaukštinimas ir nupuolimas
3. Trinitologija: Švč. Trejybė tikėjimo doktrinoje
4. Kristologija: Jėzus Kristus Dievas – žmogus
5. Soteriologija: Jėzus Kristus žmonijos Išganytojas. Atperkamoji Kristaus mirtis dieviškajame Išganyimo plane

PIRMI METAI – PAVASARIO SEMESTRAS

Teologijos studijos: paskaitos, užduotys, namų darbai

Seminaras: Krikščioniškojo dvasingumo raida

1. NAUJOJO TESTAMENTO TEOLOGIJA

Dalyko paskirtis: susipažinti su Naujojo Testamento knygomis, įgyti Naujojo Testamento teologijos pagrindus.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Evangelijos pagal Morkų teologija
2. Evangelijos pagal Matą teologija
3. Luko raštų teologija. (Evangelija ir Apaštalų darbai)
4. Apaštalo Pauliaus veikla
5. Apaštalo Pauliaus laiškų teologija
6. Visuotinių laiškų teologija
7. Laiško Žydams teologija
8. Evangelijos pagal Joną teologija
9. Apreiškimo Jonui teologija. Apokaliptika Jėzaus ir ankstyvosios Bažnyčios mokyme

2. LITURGIKA

Dalyko paskirtis: supažindinti su Bažnyčios liturgija; atskleisti kaip regimais ženklais išreiškiamas ir kiekvienam savitu būdu įvykdomas žmogaus pašventinimas. Apžvelgti liturginių simbolių bei apeigų reikšmę asmeniniam žmogaus tobulėjimui. Pritaikyti turimas žinias sąmoningam dalyvavimui liturginėse apeigose.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Liturgija – Dievo ir Bažnyčios veikimas mumyse
2. Liturginiai veiksmai bei ženklai. Liturgijoje naudojami elementai ir simbolizmas
3. Liturginiai rūbai. Liturginės laikysenos ir gestai
4. Šventos vietos ir liturginė bendruomenė
5. Šv. Raštas liturgijoje. Šventės Senojo Testamento laikais
6. Liturginiai metai. Velykų ir Kalėdų ciklai. Viešpaties, Marijos ir šventųjų šventės
7. Sakramentai ir sakramentalijos
8. Šv. Mišių istorija ir sandara

3. MORALINĖ TEOLOGIJA I

Dalyko paskirtis: suprasti krikščioniškos moralės principus bei elgesio normas.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

BENDROJI MORALINĖ TEOLOGIJA

1. Moralinės teologijos apibūdinimas
2. Senojo Testamento moralinis mokymas
3. Naujojo Testamento moralinis mokymas. Jėzaus moralinis mokymas pagal sinoptikus
4. Ankstyvosios Bažnyčios moralinis mokymas
5. Pagrindiniai Naujojo Testamento etikos motyvai. Atlygio ir bausmės motyvas. Eschatologinis dalyvavimas Dievo karalystėje. Kristaus sekimas
6. Moralės prigimtis ir jos galutinis tikslas. Krikščioniškos moralės atsakomasis pobūdis. Moralinis subjektyvizmas ir reliatyvizmas
7. Moralinis įstatymas
8. Prigimtinis moralės įstatymas
9. Sąžinė, jos samprata ir kilmė
10. Įpareigojanti sąžinės galia
11. Tikros ir teisingos sąžinės formavimas
12. Moralinis vertybės realizavimas žmogiškaisiais veiksmais. Žmogiškųjų veiksmų samprata bei prigimtis
13. Kliūtys, pakenkiančios žmogiškiesiems veiksams ir jų padarinių savarankiškumui
14. Žmogiškųjų veiksmų moralumą apibūdinantys rodikliai
15. Moraliai blogas veiksmas – nuodėmė. Nuodėmės prigimtis
16. Nuodėmių skirtingumas. Pavojingiausias ydos
17. Atsakomybė už kitų nuodėmes ir nuodėmingas bendradarbiavimas
18. Atsivertimas
19. Dorybės
20. Visuotinis kvietimas į tobulumą ir šventumą

4. DOGMINĖ TEOLOGIJA II

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Mariologija: Marija Dievo Motina. Marijos Nekaltas Pradėjimas, Marija visuomet mergelė
2. Ekleziologija: Bažnyčia Kristaus Kūnas ir Kraujas, Sakramentas. Bažnyčia Dievo tauta
3. Pneumatologija: Jėzaus Kristaus ir Šv. Dvasios pasiuntinybė laikų pilnatvei atėjus
4. Sakramentologija: septyni Bažnyčios sakramentai
5. Eschatologija: visuotinis Dievo noras išgelbėti

5. KRIKŠČIONIŠKOJO DVASINGUMO RAIDA (Rekomenduojama abiem sutuoktiniams)

Kurso metu pristatomos įvairios krikščioniškojo dvasingumo mokyklos: susipažįstama su skirtingomis tikėjimo raiškos formomis, mokomasi analizuoti ir vertinti krikščionišką patirtį, ugdomas atvirumas teigiamiems pokyčiams šių dienų Bažnyčioje.

Nagrinėjamos temos:

1. Įvadas į krikščioniškojo dvasingumo raidą
2. Apaštalinės Bažnyčios dvasingumo bruožai
3. Liturgija: Krikštas ir Eucharistija
4. Dykumos askezė
5. Šv. Augustinas: autobiografija, atsivertimas, mokymas
6. Šv. Benediktas: malda ir vienuolinis sąjūdis
7. Rytų Bažnyčios dvasingumas: ikona ir Jėzaus malda
8. Piligrimystė ir kryžiaus žygiai
9. Šv. Pranciškus ir šv. Klara: neturtas ir džiaugsmas
10. Meditacija ir mistika
11. Apreiškimas: Julijona Noričietė ir šv. Kotryna Sienietė
12. Pašaukimas ir pasirinkimas: šv. Ignacas Lojola
13. Vestuvinė mistika: šv. Kryžiaus Jonas ir šv. Teresė Avilietė
14. Tomo Mertonio dvasingumo bruožai

Darbo formos:

- trumpi teoriniai įvodai;
- šaltinių ir literatūros skaitymas, jų aptarimas ir diskusijos;
- užduočių atlikimas ir dalijimasis patirtimi.

NUOLATINIŲ DIAKONŲ PIRMŪJŲ METŲ UGDYMO EIGOS SCHEMA

Mėnesio savaitgalis	Penktadienis	Šeštadienis	Sekmadienis
I	Laisvas	Paskaitos 9.40-17.15; Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
II	Paskaitos 16.25 –18.45; Dvasinis ugdymas	Laisvas	Eucharistijos šventimas parapijoje
III	Laisvas	Paskaitos 9.40-17.15; Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
IV	Paskaitos 16.25 –18.45; Dvasinis ugdymas	Dvasinės pratybos	Eucharistijos šventimas parapijoje

ANTRI METAI

ANTRI METAI – RUDENS SEMESTRAS

Teologijos studijos: paskaitos, užduotys, namų darbai

1. MORALINĖ TEOLOGIJA II (SPECIALIOJI MORALINĖ TEOLOGIJA)

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

RELIGIJOS - SAKRAMENTINĖ MORALINĖ TEOLOGIJA

1. Dievo garbinimas ir žmogaus atsakomybė
2. Malda
3. Sekmadienio šventimas. Poilsis ir dalyvavimas Šv. Mišiose
4. Krikščioniškas laiko pašventinimas
5. Sakramentai: Krikštas, Sutvirtinimas, Atgaila arba Susitaikinimas, Eucharistija, Kunigystė, Santuoka, Ligonų patepimas. Sakramentalijos

SOCIALINĖ MORALINĖ TEOLOGIJA

1. Visuomenė ir krikščionio atsakomybė
2. Krikščionio atsakomybė šeimoje, valstybėje, Bažnyčioje
3. Krikščioniškas socialinis mokymas. Bažnyčios socialinio mokymo svarba, doktrinos istorija, svarbiausi pastarųjų dešimtmečių Bažnyčios dokumentai, svarbiausi Bažnyčios socialinio mokymo principai.
4. Krikščioniškas darbo vertinimas; moralinės pareigos ir atsakomybė darbo bei profesinės veiklos srityje; teisė į darbą
5. Moralinės pareigos nuosavybės atžvilgiu; nusižengimai ir restitucijos pareiga
6. Išnaudojimas ir neteisybė. Krikščionis ir su krikščioniška morale nesuderinamos sistemos
7. Tiesa, ištikimybė ir garbė. Praktiniai šių dorybių realizavimo aspektai

GYVYBĖS MORALINĖ TEOLOGIJA

1. Krikščioniškas požiūris į žmogaus kūną ir gyvybę
2. Atsakomybė už sveikatą ir gyvybę
3. Medicininis gydymas ir operacijos. Pareiga saugoti gyvybę
4. Pavojai sveikatai ir gyvybei. Žmogaus gyvybės nutraukimas
5. Bioetika. Mirties kultūros grėsmės. Abortas, kontracepcija, dirbtinis apvaisinimas, eutanazija, genų inžinerija, klonavimas
6. Kančios ir mirties priėmimas

LYTIŠKUMO IR SANTUOKINĖ MORALINĖ TEOLOGIJA

1. Žmogaus lytiškumo prigimtis ir reikšmė. Krikščioniškas požiūris į žmogaus lytiškumą
2. Lytiškumo suvaldymas ir su juo susijusios nesėkmės. Kuklumo ir skaistumo dorybė
3. Lyčių bendravimo moralė. Žmogaus brendimas meilei ir meilėje
4. Ikivedybiniai lytiniai santykiai
5. Homoseksualizmas. Pedofilija. Kiti lytiniai iškrypimai
6. Draugystė; rengimasis santuokai; sužadėtuvių laikotarpis
7. Moralinė atsakomybė santuokoje
8. Atsakinga tėvystė (motinystė) ir gimstamumo reguliavimas
9. Vedybinė meilė ir intymusis sutuoktinių gyvenimas

2. PASTORACINĖ KATECHEZĖ I

Dalyko paskirtis: parengti pastoraciniam - katechetiniam darbui parapijoje.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Pastoracija. Parapijos pastoracija
2. Katechezės vieta parapijos pastoracijoje. Katechezės tikslas, uždaviniai, metodika, adresatas
3. Dabartinė katechezės situacija Lietuvoje
4. Katechezei skirti svarbiausi Bažnyčios dokumentai
5. Bažnyčios misija *Ad Gentes* ir suaugusiųjų įkrikščioninimas – bendri modeliai tikėjimo ugdymui parapijoje
6. Pastoracinės - katechetinės programos bendram parapijos atgaivinimui

3. VATIKANO II SUSIRINKIMO DOKUMENTAI

Dalyko paskirtis: supažindinti su svarbiausių Vatikano II Susirinkimo dokumentų mokymu.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen Gentium*
2. Konstitucija apie Šventąją Liturgiją *Sacrosanctum Concilium*
3. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et Spes*
4. Dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo *Apostolicam Actuositatem*

4. NUOLATINIO DIAKONATO TARNYSTĖS TEOLOGIJA

Dalyko paskirtis: supažindinti su nuolatinio diakonato teologijos pagrindiniais bruožais.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Tarnavimas Senajame Testamente
2. Socialinė Senojo Testamento etika
3. Izaijo 'kenčiantis Dievo Tarnas'
4. Tarnavimas Naujajame Testamente
5. Jėzus Kristus - Tarnas
6. Jėzaus misijos diakoniškas aspektas. Jėzaus mokinio 'diakoniškasis' charakteris
7. Diakonų išrinkimas ir tarnystė Naujajame Testamente
8. Tarnystė Bažnyčioje
9. Tarnystė ir diakonatas
10. Diakoniškoji ekleziologija

ANTRI METAI – PAVASARIO SEMESTRAS

Teologijos studijos: paskaitos, užduotys, namų darbai
Seminaras: Šventasis Raštas ir gyvenimas

1. PASTORACINĖ KATECHEZĖ II

Dalyko paskirtis: parengti pastoraciniam - katechetiniam darbui parapijoje.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Ruošimo sakramentams programos
2. Vaikų ir paauglių katechezė parapijoje
3. Suaugusiųjų katechezė parapijoje
4. Nuolatinės ir vienkartinės ugdomosios katechetinės programos parapijoje
5. Parapija – bendruomenių bendruomenė; įvairius poreikius atitinkančios dvasingumo formos ir bendruomeninio gyvenimo išraiškos

2. BAŽNYTINĖS TEISĖS PAGRINDAI

Dalyko paskirtis: įgyti žinias apie 1983 m. Kanonų teisės kodekso kanonus reguliuojančius: Bažnyčios hierarchinę struktūrą, Bažnyčios švietėjišką veiklą, sakramentus ir sakramentalijas, Bažnyčios materialinių turtų administravimą ir bažnytines bausmes.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Bendrosios bažnytinės teisės normos. Bažnyčios organizacinė sąranga
2. Bažnyčios hierarchinė struktūra. Bažnytinės teisės nuostatai diakono atžvilgiu
3. Sakramentai ir sakramentalijos
4. Bažnyčios švietėjišką veiklą reglamentuojančios normos
5. Bažnyčios materialinių turtų administravimas
6. Bažnytinės bausmės

3. SAKRAMENTŲ ŠVENTIMO LITURGIJA

Dalyko paskirtis: supažindinti būsimus nuolatinius diakonus su sakramentų šventimo liturgija ir jos praktiniais aspektais, idant jie išmoktų dalyvauti sakramentų šventimo liturgijoje bei patys juos teikti.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Sakramentų šventimo apeigos ir praktiniai aspektai
2. Dalyvavimas Šv. Mišiose. Krikšto ir Santuokos sakramentų šventimas; praktiniai aspektai. Švč. Sakramento dalijimas ir nešimas ligoniams
3. Sakramentalijų teikimas. Krikščioniškos laidotuvės
4. Dievo Žodžio skelbimas (liturgija).

4. ŠVENTASIS RAŠTAS IR GYVENIMAS (Vedusiems kandidatams – rekomenduojama abiem sutuoktiniams)

Kursą sudaro penki teminiai dviejų dienų seminarai savaitgaliais, tarp kurių savarankiškai atliekamos užduotys. Kursas padeda susipažinti su Šventuoju Raštu, formuoja įgūdžius juo naudotis kasdiniame gyvenime. Skatina dalyvius mokytis bendradarbiauti grupėje, apmąstyti savo gyvenimą, remiantis evangelinėmis vertybėmis.

Seminarų temos:

I seminaras Dievas prakalbina žmogų. Šventojo Rašto istorija

- Susipažinimas: vardų reikšmės ir vardo reikšmė Šventajame Rašte
- Istorinis žvilgsnis į Šventąjį Raštą
- Šventojo Rašto kanonas, Šventojo Rašto prasmės, literatūrinės formos
- Asmeninis santykis su Šventuoju Raštu
- Senojo ir Naujojo Testamentų vienybė. Dievo Karalystės viltis Šventajame Rašte

II seminaras Senasis Testamentas

- Dievo Žodžio užrašymo procesas laike
- Penkiaknygė – Senojo Testamento branduolys
- Pradžios knyga
- Išėjimo knyga
- Sandora su Dievu: laisvė ir atsakomybė

III seminaras Pranašai skelbia Dievo Žodį. Jėzus - Dievo Žodžio pilnatvė

- Pranašai: bendra pranašų literatūros apžvalga
- Jėzaus gyvenamoji aplinka - kraštas ir visuomenė
- Malda žydų gyvenime Kristaus laikais. Psalmės
- Dievo Karalystė palyginimuose. Jėzaus pedagogika

IV seminaras Naujasis Testamentas

- Įvadas į Evangeliją
- Sinoptinės evangelijos
- Pirmosios krikščionių bendruomenės. Apaštalų darbai
- Evangelija pagal Joną. Jono teologinė tradicija
- Ištikimybė Dievui ir jo Karalystės pergalė. Apokalipsė

V seminaras Perkeičianti Dievo Žodžio jėga mūsų gyvenime

- Pauliaus asmenybė ir jo apaštalinės kelionės
- Pauliaus laišakai
- Krikščionių vienybė. Šventojo Rašto svarba krikščionių bendruomenėms
- Malda su Šventuoju Raštu. Psalmės
- Dvasingumo bruožai Šventajame Rašte

Visos penkios kurso dalys yra tarpusavyje susijusios. Jos sukurtos, remiantis ilgamete suaugusiųjų švietimo patirtimi įvairiose pasaulio šalyse.

Darbo formos. Trumpi įvadai, diskusijos, grupinės ir asmeninės kūrybinės užduotys, dienoraščio rašymas, savianalizės pratimai, reflektyvus rašymas, atvejo analizė, dalijimasis tikėjimo ir gyvenimo patirtimi, išvalgos, savarankiškas darbas su Šventuoju Raštu. Ypatingas dėmesys skiriamas dalyvių gebėjimui įvardinti, dalintis asmenine patirtimi ir išklaudyti kitus.

NUOLATINIŲ DIAKONŲ ANTRŲJŲ METŲ UGDYMO EIGOS SCHEMA

Mėnesio savaitgalis	Penktadienis	Šeštadienis	Sekmadienis
I	Dvasinės pratybos	Paskaitos 9.40-17.15; Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
II	Laisvas	Laisvas	Eucharistijos šventimas parapijoje
III	Dvasinės pratybos	Paskaitos 9.40-17.15; Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
IV	Laisvas	Seminaras “Šventasis Raštas ir gyvenimas”	Seminaras “Šventasis Raštas ir gyvenimas”

TRETI METAI

Teorinio – praktinio pobūdžio seminarai

1. NUOLATINIO DIAKONATO TARNYSTĖ ŠIANDIENOS BAŽNYČIOJE

Dalyko paskirtis: padėti suprasti nuolatinio diakonato tarnystės vietą ir reikšmę Bažnyčioje.

Dalyko turinys (pagrindinių temų pavadinimai):

1. Tridento Susirinkimas. Nuolatinio diakonato atkūrimo kelias. Vatikano II Susirinkimas
2. Diakonytės vieta Bažnyčioje (šalia *koinonia* ir *martyria*); trejopa diakonystės misija
3. Diakonas šiandieninėje Katalikų Bažnyčioje
4. Šiandieninės vienuolinės kongregacijos ir jų diakonija
5. Pasauliečių diakonija šiandien
6. Diakonato vaidmuo Bažnyčioje ir už jos ribų (veikimo būdas, vieta, solidarumas)
7. Diakonato reikšmė ir iššūkiai
8. Diakoniškoji tarnystė sekuliarizuotoje visuomenėje
9. Savojo pasirinkto diakoniško pašaukimo suvokimas
10. Diakono tarnystės bendruomenėje svarba
11. Bendruomenės statydinimas; bendruomeninis darbas

2. LIGONIŲ PASTORACIJA

1. Ligonų pastoracija, jos pobūdis, tikslai, pasirengimas, svarbiausi principai ir reikalavimai
2. Ligonio dvasinis palydėjimas kančioje ir ligoje
3. Ligonio ir jo artimųjų paruošimas švęsti Ligonų patepimo sakramentą
4. Dvasinė pagalba sunkaus ligonio ar mirusiojo artimiesiems
5. Bendradarbiavimas su medicinos personalu. Medicinos personalo pastoracija
6. Parapijos bendruomenės dalyvavimas ligonių pastoracijoje

NUOLATINIŲ DIAKONŲ TREČIŲJŲ METŲ UGDYMO EIGOS SCHEMA

Mėnesio savaitgalis	Penktadienis	Šeštadienis	Sekmadienis
I	Dvasinės pratybos	Seminaras Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
II	Praktika*	Praktika	Eucharistijos šventimas parapijoje
III	Praktika*	Seminaras Dvasinis ugdymas	Eucharistijos šventimas parapijoje
IV	Laisvas	Laisvas	Eucharistijos šventimas parapijoje

* Praktika atliekama pastoraciniuose (Katechetikos, Evangelizacijos, Jaunimo, Šeimos, Caritas) centruose bei ligonių pastoracijos srityje.

II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO SCHEMA

INTELEKTUALINIS UGDYMAS	DIAKONYSTĖS	UGDYMAS	ŠEIMOS UGDYMAS
	DVASINIS	PASTORACINIS	
<p>PROPEDEUTINIS LAIKOTARPIS (nuo 3 mėnesių iki 1 metų)</p> <p>Gyvenimo ir krikščioniškų vertybių integracija (4 savaitgalių kursai -seminarai)</p>	<p>Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas susitikimų metu (2 kartus per mėnesį)*</p> <p>Dvasinės pratybos:** Visuotinis pašaukimas į šventumą; Diakoniškoji tarnystė. (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)</p>		<p>Vieno savaitgalio rekolekcijos</p>
APSISPRENDIMO LAIKOTARPIS			
<p>PIRMI METAI - RUDENS SEMESTRAS (savaitgaliai 09.01 - 12.20)</p> <p>Teologijos pagrindai Bažnyčios istorija Senojo Testamento teologija Religijos psichologija Dogminė teologija I d.</p> <p>Semestro refleksija</p>	<p>Mokslo savaitgaliais Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas</p> <p>Dvasinės pratybos: tikėjimas, diakoniškasis dvasingumas, malda, šeima, darbas I d. (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)</p>		<p>Vieno savaitgalio rekolekcijos</p>
<p>PIRMI METAI - PAVASARIO SEMESTRAS (savaitgaliai 02.01 - 06.01)</p> <p>Naujojo Testamento teologija Liturgika Moralinė teologija I d. Dogminė teologija II d. Krikščioniškojo dvasingumo raida (seminaras)</p> <p>Semestro refleksija</p>	<p>Mokslo savaitgaliais Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas</p> <p>Dvasinės pratybos: tikėjimas, diakoniškasis dvasingumas, malda, šeima, darbas II d. (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)</p>		<p>Vieno savaitgalio rekolekcijos</p>

* Dvasinis ugdymas (maldos, Valandų liturgija, Šv. Mišių šventimas)

** Dvasinės pratybos (maldos, mąstymai, konferencijos, diskusijos, pasidalinimai)

INTELEKTUALINIS UGDYMAS	DIAKONYSTĖS UGDYMAS		ŠEIMOS UGDYMAS
	DVASINIS	PASTORACINIS	
ANTRI METAI - RUDENS SEMESTRAS (savaitgaliai 09.01 - 12.20) Moralinė teologija II d. Pastoracinė katechezė I d. Vatikano II Susirinkimo dokumentai Nuolatinio diakonato tarnystės teologija Semestro refleksija	Mokslo savaitgaliais Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas Dvasinės pratybos: Dievas, žmogus, kančia, nuodėmė atgaila, Eucharistija (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)	Dviejų dienų socialinio bendravimo įgūdžių lavinimo pratybos	Vieno savaitgalio rekolekcijos
ANTRI METAI - PAVASARIO SEMESTRAS (savaitgaliai 02.01 - 06.01) Pastoracinė katechezė II d. Sakramentų šventimo liturgija Bažnytinės teisės pagrindai Šventasis Raštas ir gyvenimas (seminaras) Semestro refleksija	Mokslo savaitgaliais Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas Dvasinės pratybos: diakoniškas dvasingumas ir Bažnyčia (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)	Pastoracinė praktika parapijoje	Vieno savaitgalio rekolekcijos
TRETI METAI (09.01-04.01) Nuolatinio diakonato tarnystė šiandienos Bažnyčioje (seminaras) Ligonių sielovada (seminaras) Refleksijos savaitgalis	Mokslo savaitgaliais Valandų liturgija ir Šv. Mišių šventimas Dvasinės pratybos: bendravimas, veikla, malda ir Šv. Dvasios veikimas (dvasinių pratybų diena kartą per mėnesį)	Pastoracinė praktika Evangelizaciniame, Jaunimo, Katechetikos, Šeimos centruose, bei "Caritas". Ligonių sielovada Diakonystės tarnystės krypties pasirinkimas	Vieno savaitgalio rekolekcijos
LIKĘS LAIKOTARPIS SKIRTAS (04.01-06.15)	PASIRENGTI	ŠVENTIMAMS	

III. NUOLATINIŲ DIAKONŲ

STUDIJŲ IR PASTORACINĖS PRAKTIKOS VERTINIMAS

- Studijų, užduočių, namų darbų, atsiskaitymo pobūdį bei vertinimą semestro bėgyje reglamentuoja Nuolatinio diakonato ugdymo centras.
- Semestro pabaigoje iš kiekvieno dėstomo dalyko laikomas egzaminas. Egzaminų pobūdį bei vertinimo kriterijus reglamentuoja Nuolatinio diakonato ugdymo centras.
- Seminarų, praktinių užsiėmimų atsiskaitymo pobūdį bei vertinimą reglamentuoja Nuolatinio diakonato ugdymo centras.
- Pastoracinės praktikos atsiskaitymus bei vertinimą reglamentuoja Nuolatinio diakonato ugdymo centras. Tolimesnį pasirengimą leidžiama tęsti tik įvykdžius numatytas užduotis bei išskeltus reikalavimus.
- Tęsti studijas leidžiama tik sėkmingai išlaikius egzaminus ir įvykdžius kitus numatytus studijų reikalavimus.
- Neišlaikytą egzaminą leidžiama perlaikyti.
- Dėstytojas ar pastoracinės praktikos vadovas studijų vertinimą atžymi Nuolatinio diakonato ugdymo centro Studijų ir pastoracinės praktikos žiniaraštyje. Žinių ir pastoracinės praktikos vertinimas taip pat įrašomas kandidatui Studijų ir pastoracinės praktikos knygelėje.
- Sėkmingai įvykdžius Nuolatinio diakonato studijų programą yra įteikiamas Nuolatinio diakonato studijų ir pastoracinės praktikos Diplomas.

PRIEDAI

I. PASIRUOŠIMAS NUOLATINIO DIAKONATO ĮVEDIMUI

1. Vyskupijos vyskupas įsteigia *Nuolatinio diakonato ugdymo centrą*, kurio tikslas organizuoti, planuoti ir koordinuoti rengimąsi diakoniškai tarnystei; ugdyti kandidatus diakono tarnystei. (Vyskupas kandidatus nuolatiniam diakonatui gali patikėti ugdyti kitos vyskupijos *Centrui*). *Centras* taip pat rūpinasi diakonų nuolatinio ugdymu. (Plg. *DMVD*, 80; *CIC*, kan. 1029).
2. Dokumentų *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium* (Nuolatinio diakonų ugdymo pagrindinės normos), *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium* (Nuolatinio diakonų tarnybos ir gyvenimo vadovas) išleidimas.
3. Kunigų ugdymas, įvedant nuolatinio diakonato tarnystę.
Per permanentinius vyskupijos kunigų susitikimus (arba kitu numatytu laiku) supažindinama su nuolatinio diakonatu, jo paskirtimi ir uždaviniais bei kunigams tenkančiu vaidmeniu parenkant ir ugdant kandidatus, bendradarbiaujant sielovadoje.
4. Seminaristų ugdymas, įvedant nuolatinio diakonato tarnystę.
5. Tikinčiųjų ugdymas, įvedant nuolatinio diakonato tarnystę:
 - Ganytojinis laiškas
 - Parapijų bendruomenių supažindinimas su nuolatinio diakonato tarnyste
 - Lankstinukai, leidiniai apie nuolatinio diakonato tarnystę, esminius bruožus, kandidatams keliamus reikalavimus, parapijų bendruomenių vaidmenį, nuolatinio diakono tarnystės savitumus bei ugdymo programą
 - Konferencijos nuolatinio diakonato tema, per kunigus ir katalikiškas organizacijas pakviečiant aktyvius parapijų bendruomenių narius
 - Straipsniai katalikiškoje žiniasklaidoje. Radijo, televizijos laidos
 - Internetinis Nuolatinio diakonato puslapis

II. NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO STRUKTŪRA

Ugdymas apima tris etapus:

I etapas: nuo trijų mėnesių iki vienerių metų – propedeutinis laikotarpis, skirtas krikščioniškam brandumui sustiprinti, susipažinti su diakoniška tarnyste, savajam pašaukimui iširti bei apsispręsti.

II etapas: dveji metai – skirti įgyti teologijos pagrindus; taip pat didelis dėmesys skiriamas diakoniškai teologijai ir diakono dvasingumo ugdymui. Antraisiais metais daugiau dėmesio skiriama praktinei teologijai ir pastoracinei praktikai parapijoje.

III etapas: vieneri metai – labiau praktinis etapas, skirtas kandidato praktinių įgūdžių ugdymui pastoraciniuose centruose (“Caritas”, Šeimos, Jaunimo, Katechetinime centre ir kt.) bei parapijoje, paskirto globėjo priežiūroje. Taip pat toliau plečiamos teorinės žinios ir gilinamasi į diakonišką dvasingumą.

Ruošiamasi priimti diakono šventimus.

- Žinių perteikimas ir dvasinis ugdymas vyksta savaitgaliais. Siekiama suteikti tarpusavyje suderintų įvairių teologijos, pastoracinės veiklos sričių žinias, ugdyti dvasingumą ir praktikuoti diakonišką artimo meilę įvairiose gyvenimo srityse. Taip pat ugdomi praktiniai, pastoraciniai ir liturginiai kandidato įgūdžiai. Sekmadieniais Eucharistija švenčiama parapijos bendruomenėje.
- Vedusiųjų kandidatų žmonos gali įsitraukti į ugdymo procesą pagal galimybes, kad galėtų, kiek įmanoma, “augti kartu”. Joms rekomenduojama kartu su vyrais dalyvauti kai kuriuose kursuose. Taip pat skiriamos bent vienerios savaitgalio rekolekcijos per metus visai kandidato šeimai, siekiant padėti suprasti ir priimti diakonišką tarnystę.
- Ugdymo metu kandidatai susitinka su vyskupu ar jo įgaliotu asmeniu, kad savo būsima tarnyste geriau išsąknytų į vyskupijos gyvenimą.

III. PROCEDŪROS IR REIKIAMI DOKUMENTAI

1. Procedūros ir reikiami dokumentai, norint pradėti rengtis nuolatiniam diakonatu:

Pretendentas turi pateikti šiuos dokumentus:

1. Pretendento raštiškas prašymas vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam priimti rengtis nuolatiniam diakonui
2. Krikšto, Sutvirtinimo, o vedusiems – Santuokos sakramento liudijimai
3. Medicininė sveikatos pažyma (įvertinimas)
4. Vedusiems – žmonos raštiškas sutikimas
5. Klebono ar kito kunigo, pažįstančio pretendentą kaip veiklų krikščionių, rekomendacija
6. Jei įmanoma, rekomendacija iš darbo kolegų
7. Aukštojo išsilavinimo diplomas
8. Gyvenimo ir veiklos aprašymas
9. 4 foto nuotraukos

Pretendento apsilankymas pas vyskupą arba kompetentingą aukštesnį vyresnįjį

Pretendento apsilankymas Nuolatinųjų diakonų ugdymo centre

Priėmimo komisijos pasitarimas ir vyskupo arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo sprendimas

Atsakymas pretendentui

2. Tapimo kandidatu į nuolatinius diakonus procedūra ir reikiami dokumentai:

1. Aspiranto raštiškas prašymas vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam tapti kandidatu į nuolatinius diakonus
2. Ugdymo vadovo apsilankymas šeimoje
3. Nuolatinio diakonato ugdymo centro rekomendacija
4. Aspiranto apsilankymas pas vyskupą arba kompetentingą aukštesnį vyresnįjį
5. Vyskupo arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo sprendimas
6. Atsakymas aspirantui

3. Lektoriaus skyrimai

4. Akolito skyrimai

5. Reikiami dokumentai diakonato šventimams ir procedūra:

1. Kandidato raštiškas prašymas vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam, prašant suteikti diakono šventimus
2. Pažyma apie gautas lektoriaus ir akolito tarnybas
3. Dokumentai, liudijantys sėkmingą ugdymo eigą ir studijų rezultatus
4. Dokumentai, liudijantys sėkmingai atliktą pastoracinę praktiką
5. Vedusio kandidato žmonos raštiškas sutikimas
6. Nuolatinio diakonato centro vadovo rekomendacija vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam
7. Kandidato apsilankymas pas vyskupą arba kompetentingą aukštesnį vyresnįjį
8. Vyskupo arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo sprendimas
9. Penkias dienas trunkančios rekolekcijos
10. Vedusio kandidato arba našlio raštiškas pasižadėjimas nesudaryti naujos santuokos
11. Nevedusio kandidato celibato priesaika
12. Tikėjimo Išpažinimas ir ištikimybės Priesaika

Diakonato šventimai

IV. PASIRENGIMO NUOLATINIAM DIAKONATUI SCHEMA

Propedeutinis laikotarpis (nuo trijų mėnesių iki vienerių metų):

- Aspiranto priėmimas;
- Nuolatinio diakonato ugdymo centro vadovo ar kitų ugdytojų bendravimas su aspirantu ir jo šeima;
- Gyvenimo ir krikščioniškų vertybių integravimo kursai (pageidautina aspiranto šeimai);
- Dvasinis aspiranto ugdymas (krikščioniško sąmoningumo ugdymas, diakoniškos tarnystės pažinimas, savojo pašaukimo ištyrimas);
- Aspirantų bendruomenės gyvenimas savitu susitikimų ir maldos ritmu savaitgaliais (Šv. Mišios, malda, dvasinės pratybos, Valandų liturgija, rekolekcijos);
- Aspiranto apsisprendimas tęsti pasirengimą nuolatiniam diakonatui (numatytos procedūros ir reikiami dokumentai);
- Nuolatinio diakonato ugdymo centro rekomendacija ir kandidatūros teikimas vyskupui arba kompetentingam aukštesniam vyresniajam;
- Vyskupo arba kompetentingo aukštesnio vyresniojo sprendimas;
- Kandidato diakonatui skyrimai.

Kandidato diakonatui laikotarpis (treji metai):

- Žmogiškasis ugdymas (sąžinės, dorybių, laisvės, atsakomybės, jausmų, įvairių žmogiškų savybių ugdymas; socialinio bendravimo įgūdžių lavinimas);
- Dvasinis ugdymas (Šv. Mišios, bendruomeninė ir asmeninė malda, dvasinės pratybos, Valandų liturgija, rekolekcijos);
- Doktrininis ugdymas (teologinės studijos 6 semestrai; žr. *Ratio studiorum*);
- Pastoracinis ugdymas (praktika parapijoje ir Pastoraciniuose centruose).

Tarnybų suteikimas:

- Lektoriaus skyrimai (pirmi metai);
- Akolito skyrimai (antri metai).

Pasirengimas šventimams: Reikiamų dokumentų diakonato šventimams gauti pateikimas ir numatytos procedūros.

Diakono šventimai

Nuolatinis ugdymas. Vykdomas pagal *Nuolatinųjų diakonų Lietuvoje ugdymo, gyvenimo ir tarnystės gaires*, atsižvelgiant į Visuotinės Bažnyčios nuolatinio diakonų ugdymo normų keliamus reikalavimus (*Ratio Fundamentalibus Institutionis Diaconorum Permanentium, Directorium pro Ministerio et Vita Diaconorum Permanentium*).

V. SVARBIAUSIOS NUOLATINIŲ DIAKONŲ DVASINGUMO UGDYMO NUORODOS BEI ELEMENTAI

Svarbiausios dvasingumo ugdymo nuorodos:

- Kandidatas, pradėdamas diakoniškojo ugdymo kelionę, paprastai jau turi tam tikro dvasinio gyvenimo patirtį. Pagal savo gyvenimo padėtį, jis jau yra subrandinęs gana apibrėžtą dvasingumą: šeimos, pasišventimo pasaulyje ar parapijos bendruomenėje. Dvasiškai ugdant būsimąjį diakoną šios patirties nevalia ignoruoti, bet reikia ją patikrinti bei sustiprinti stengiantis suteikti jai specifinius diakoniškojo dvasingumo bruožus. (Plg. *RFIDP*, 71)
- Tarnavimas vargšams nuosekliai tęsia altoriaus tarnybą. Todėl būtina kandidatą kviešti kasdien arba bent dažnai, kiek leidžia šeimyninės ir profesinės pareigos, dalyvauti Eucharistijos šventime, padėti jam vis giliau skverbtis į jos Slėpinį. Šiame eucharistinio dvasingumo kontekste būtina stengtis deramai pabrėžti Atgailos sakramento vertę. (Plg. *RFIDP*, 73)
- Kitas diakoniško dvasingumo elementas yra Dievo Žodis, kurį diakonas pašauktas skelbti, tikėdamas tuo ką skelbia, mokydamas to, kuo tiki, gyvendamas taip, kaip moko. Todėl svarbu, kad kandidatas studijomis ir kasdienine *lectio divina* praktika išmoktų vis giliau pažinti Dievo Žodį bei nuolatos juo maitintų savo dvasinį gyvenimą. (Plg. *RFIDP*, 74)
- Malda Bažnyčios vardu ir už Bažnyčią yra diakono tarnybos dalis. Todėl reikia skirti laiko krikščioniškos maldos prigimties ir Valandų liturgijos prasmės apmąstymui ir pačiai maldai. (Plg. *RFIDP*, 75)
- Diakonas dalyvaudamas bažnytinėje tarnyboje, įkūnija tarnavimo charizmą. Tai daro didelę įtaką jo dvasiniam gyvenimui, kurį turi ženklinti klusnumas ir broliška meilė. Kandidatas taip pat mokytinas jaustis priklausęs išventintųjų tarnautojų būriui, broliškai su jais bendradarbiauti bei keistis dvasinėmis dovanomis. (Plg. *RFIDP*, 76)
- Pareiga padėti kandidatui atpažinti savo pašaukimo ženklus, pasiimti nuolatinio atsivertimo nuostata, brandinti diakoniškam dvasingumui būdingus bruožus, remiantis klasikinio dvasingumo raštais bei šventųjų pavydžiais, bei harmoningai suderinti gyvenimo padėtį, profesiją ir tarnybą tenka daugiausiai dvasios vadovui. Dvasinė palydinčioji globa turi būti nuolatinė. (Plg. *RFIDP*, 77)
- Be to, būtina pasirūpinti vedusių kandidatų žmonių ir vaikų dvasiniu ugdymu, kad jie geriau suvoktų diakonišką tarnybą. (Plg. *RFIDP*, 78)

Svarbiausi dvasingumo ugdymo elementai:

- **Eucharistijos šventimas** (studijų savaitgaliais ir sekmadieniais parapijos bendruomenėje)

- **Pamaldos**

Susitikimų savaitgaliais meldžiamasi Valandų liturgija
Savaitgalis užbaigimas trumpomis pamaldomis

- **Dvasinės pratybos**

Per apmąstymus, paskaitas ir diskusijas dėmesys skirtinas

- diakoniškajam dvasingumui bei ekleziologijai asmeniniu ir bendruomeniniu aspektu
- diakoniškajam pašaukimui ir paties kandidato religiniam gyvenimui
- maldos, meditacijos ir sakramentų reikšmei

Skatinama ugdytis asmenišką diakono socialinės elgsenos viziją

- **Dvasinis gyvenimas**

Švč. Sakramento adoracija

Valandų liturgija

Asmeninė ir bendruomeninė malda

Mąstymas

Sąžinės tyrimas

- **Rekolekcijos**